

Skolverket

***Forskningen i Skolan/Skolan
i Forskningen***

Ett möte på lika villkor

**Dokumentation från
forskningssymposium i Kalmar
22-23 oktober 1997**

Annika Andræ Thelin (red.)

Januari 1998

FÖRORD

För att stimulera att mötesplatser och arenor för diskussion om forskning, forskningsresultat och forskningsanvändning växer fram arrangerar Skolverket ett antal symposier om skolforskning och användningen av skolforskning. Nyttan av skolforskning är en viktig del av Skolverkets forskningsprogram och kommer att markeras genom att åtta regionala symposier genomförs under perioden 1997 - 1999. Det första ägde rum vid Högskolan i Kalmar den 22 och 23 oktober 1997.

Syftet är att lärare, skolledare, politiker och tjänstemän i kommunerna, representanter för Skolverkets fältorganisation samt forskare och lärarutbildare från universitet och högskola ska mötas i en diskussion om pågående forsknings- och utvecklingsarbete och om hur samverkan och samordning i fortsättningen kan komma igång, stimuleras och stödjas.

Syftet är också att stimulera samverkan och samarbete när det gäller stöd till forskningsinformation och forskningsanvändning på regional och lokal nivå mellan Skolverkets fältorganisation, lokala representanter för Svenska kommunförbundet, Läraförbundet och Lärarnas Riksförbund samt universitet/högskola.

Symposierna planeras och genomförs inom Skolverkets projekt *Forskningsnyttjande och forskningsanvändning. Samverkan kring forskning om och i skolan - en mötesplats för kunskaps- och idéutbyte*. Projektledare är Annika Andræ Thelin som sammanställt dokumentationen och skrivit sammanfattningarna. Projektet genomförs i samverkan mellan Skolverkets forskningsprogram, fältorganisation och informationsenhet. I arbetet med symposiet i Kalmar har följande personer från Skolverket deltagit, nämligen enhetschefen Ulf Brändefors, undervisningsrådet Kenneth Pålsson, informatören Gunilla Berglind och administratören Hazel Williamson. Från Högskolan i Kalmar medverkade följande personer i arbetet Christina Olsson, Anna Nyquist och Ulla-Britt Andersson. Som referensgrupp vid planeringen och genomförandet har Marianne Wedin från Svenska Kommunförbundet, Anna-Lena Lundberg från Läraförbundet och Mats Gudmundsson från Lärarnas Riksförbund fungerat. Parallellt har de anordnat ett antal kontaktmöten för informations- och erfarenhetsutbyte kring forskning om skolan inom sitt projekt Forska om skolan - också i skolan.

Det är Skolverkets förhoppning att symposiet i Kalmar och kommande symposier ska stimulera till ökade kontakter mellan forskningen och vardagsarbetet i och om skolan på olika nivåer, att kontakterna finner nya vägar och att det gemensamma arbetet mynnar ut i en större ömsesidig förståelse och ett bättre samarbete mellan forskningen och praktiken i skolan.

Stockholm i januari 1998

Ulf Lundgren
Generaldirektör

Annika Andræ Thelin
Undervisningsråd

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
Förord	1
Inledning.....	5

DAG 1

Välkommen!	7
Rektor Örn Taube, Högskolan i Kalmar	7
Överdirektör Lena Landgren, Skolverket	7
Kunskapsutnyttjande i skolan	9
Glenn Hultman, Linköpings universitet	
”Pedagogikprat” - Ett försök att via samspel utveckla skolan	12
Monica Edman och Per Lindkvist, Rocknebyskolan, Kalmar kommun	
Navestadsskolan - En skola i Albatross-projektet	14
Jörgen Larsson, Navestadsskolan, Norrköpings kommun	
Etik i Skolan - Ett möte mellan praktiker- och forskarperspektiv	15
Gunnel Colnerud, Linköpings universitet	
Etik i skolan - En lärares kontakter med forskningen	17
Eva Nordin, Motala kommun	
Reflekterad praktik i en målstyrd skola	20
Mikael Alexandersson, Göteborgs universitet	
Forskningscirkelns kunskapssyn utmanar	22
Gunilla Härnsten, Uppsala universitet	
Möten mellan skola och forskning - en lärare reflekterar	28
Ulla Lindqvist, Rodengymnasiet, Norrtälje kommun	
Paneldiskussion – en sammanfattning	
Annika Andrae Thelin, Skolverket	
- Kan forskningen förändra lärarrollen och lärarutbildningen?	32
- Vad görs för att föra ut forskningen?	33
- Forskas det om rätt saker?	34
- Sammanfattning	34

Innehållsförteckning - fortsättning

DAG 2

Hur går vi vidare? – En sammanfattning

Annika Andrae Thelin, Skolverket

- Reflektioner efter gårdagens symposium. Något som var värdefullt. 35
- Vad kan vi göra för att stödja och uppmuntra ett bättre forskningsanvändande? 37

Kommentarer från:

- Högskolan i Kalmar 37
- Svenska Kommunförbundet 38
- Lärarförbundet 38
- Lärarnas Riksförbund 39
- Kommunerna 39
- Skolverket 40
- Forskarna 41
- Sammanfattning 41

Bilagor

1. Programmet 43
2. Presentation av personer som tog del i paneldiskussion 47
3. Deltagarlista 49
4. Inbjudan till dag 2 diskussioner samt deltagarförteckning 63

INLEDNING

Bakgrund.

En angelägen uppgift för Skolverkets forskningsprogram är, att skapa arenor och möten för kommunikation om forskning och forskningsresultat. Dessa möten behöver stimuleras både inom Skolverket och mellan Skolverket och skolan. Dialogen och samtalen om skol- och utbildnings - forskning måste stödjas i betydligt större utsträckning än som gjorts hittills. Konferenser, symposier och seminarier har varit och är viktiga inslag i forskningsinformation och kunskapsnyttjande, men måste utvecklas för att möta behoven i dagens skola, t ex genom samarbete i nätverk och gemensamma projekt. När forskare, skolledare och lärare arbetar tillsammans för att utveckla morgondagens skola blir det ännu viktigare att underlätta att olika mötesplatser för information, diskussion, reflektion mm kommer till stånd och används (Andrae Thelin 1997)¹

Kunskap om skolan är något som forskare och lärare delar med andra i och utanför skolan. Kunskap om skolan är en process, som många är delaktiga i. För att kunskap om skolan ska bli tillgänglig, diskuterad och använd behöver de som arbetar med och i denna kunskapsprocess mötas i samtal om den. Kunskap om den egna skolan behöver förstås och göras begriplig både för dem som arbetar i den och för andra. För detta behövs samarbete, samverkan och samordning. Användningen av forskning om skolan kan handla både om förståelse och tillämpning. Det kan också handla om delaktighet i forskningsprocessen och om forskning i skolan.

Genomförande.

Symposiet i Kalmar *Forskningen i Skolan/Skolan i Forskningen* den 22 och 23 oktober 1997 är det första av ett antal symposier, som Skolverket arrangerar för att stimulera möten och dialog om forskning och forskningsanvändning i skolan. Symposierna kommer att arrangeras i olika delar av landet och i nära samarbete med Skolverkets fältorganisation. Meningen är att varje symposium ska ge upphov till fortsatt dialog och kommande mötesplatser, som regionen på ett eller annat sätt tar ansvar för. Detta är ett viktigt mål och motiverar att symposierna genomförs regionalt och lokalt. Det är Skolverkets avsikt att dokumentera och sprida erfarenheter från symposierna. När samtliga symposier genomförts kommer en övergripande utvärdering att göras.

Programmet.

Symposiet i Kalmar bestod av två delar som var förlagda till två dagar.

Till Dag 1 den 22 oktober hade en allmän inbjudan gått ut till skolledare, lärare och skolförvaltningar i regionen. Programmet innehöll presentation och diskussion om forskning och utvecklingsarbete som genomförs i regionen. Exempel gavs på hur forskare och praktiker samverkat i projekt och hur samarbetet resulterat i en ömsesidig utveckling. Skolverket har givit stöd till lokal skolutveckling i ett antal skolor i regionen. Från Rocknebyenheten i Kalmar kommun redovisades erfarenheter från detta arbete. Enheten har också deltagit i Högskolans i Kalmar

¹ Andrae Thelin, A. 1997: Kunskapsutnyttjande och forskningsanvändning. – Strategier för Skolverkets roll i kunskapsöverföringen mellan forskningen och skolan. KNUT-projektet. Rapport från Skolverket.

FOKUS - projekt om forskningssamverkan mellan högskola och skola, vilket också redovisades. Från Navestadsskolan, Norrköpings kommun, en skola Albatrosskola inom Kommunförbundets och Lärarorganisationernas projekt "En satsning till tvåtusen", berättade en lärare om skolans projektarbete.

Symposiet avslutades med en panel som diskuterade värdet av framtida initiativ inom regionen, gemensamma projekt, samarbete, kunskapsöversikter, forskningsbehov mm.

Till Dag 2 den 23 oktober hade ett antal representanter från skolan, kommunen, högskolan/universitetet, fackliga företrädare m.fl. inbjudits för att fortsätta diskussionen om forskningsanvändning i mera konkreta termer. Samtliga var också inbjudna att delta under dag 1. Flertalet hade också gjort det, vilket gav en gemensam plattform för diskussionen. Diskussionen resulterade i att nästan samtliga deltagare ville försöka uppmärksamma arbete med forskningsfrågor och forskningsanvändning under året som kommer. Om ett år kommer gruppen att samlas igen och diskutera erfarenheterna av olika försök att stimulera samverkan och samarbete.

Uppföljning, utvärdering och framåtblickar.

De regionala symposierna kommer att genomföras under tre år, nämligen 1997-1999 och en summering år 2000. Mycket kommer att hinna hända under den här perioden. Andra aktiviteter inom forskningsområdet kommer att startas. Nya erfarenheter kommer att göras och ny kunskap kommer att finnas tillgänglig. Utvecklingsarbete och forskningsprojekt kommer att starta. Den tämligen långa tidsperioden gör också att symposierna troligen kommer att ändra karaktär. Erfarenheter och kunskap under resans gång kommer förhoppningsvis att kunna användas konstruktivt. Uppföljning och dokumentation, som nämns ovan, blir ett viktigt led i denna process.

DAG 1.

VÄLKOMMEN!

Rektor Örn Taube vid Högskolan i Kalmar hälsade välkommen.

Högskolan i Kalmar högtidlighöll sitt 20-årsjubileum som högskola i somras genom att bl a installera fyra nya professorer i sina ämbeten. Den forskning som dessa representerar speglar såväl högskolans rötter som dess visioner och viljeinriktning för framtiden. Deras forskningsinriktning är naturresurshushållning, akvatisk ekologi, mätteknik och historia. Alla är områden som har stor betydelse för högskolans miljöprofil och det samarbete som nu byggs upp med de baltiska länderna runt Östersjön. Men betydelsen ligger också i Kalmars långa tradition av att vara skolstad och högskolans rötter i såväl naturvetenskaplig som humanistisk utbildning. Sjöbefälsskolan startade redan 1842 och lärarutbildningen firade sitt 100-års jubileum 1994. Det gamla anrika Rostad - seminariet är fortfarande lärarutbildningens hemvist. 1977 samlades dessa och flera andra utbildningar under högskolans hatt. Sedan dess har Kalmar Högskola vuxit till att i dag omfatta c 4 500 studenter och 500 anställda. Campus området ligger mitt i staden och expansionsplaner finns.

Högskolans tredje uppgift ”att vara nyttig” har Högskolan i Kalmar tagit på allvar, bl.a. genom att bygga upp goda kontakter och ett gott samarbete med regionens näringsliv och genom att initiera en översyn av lärarutbildningen forskningsanknytning och praktik. Det förra sker genom en särskild satsning på två större forskningsprojekt, det sk FOKUS-projektet och KaPe-projektet. FOKUS-projektet handlar om forskningsanvändning och forskningssamarbete mellan skollära, lärare och lärarutbildare. KaPe-projektet handlar om Kalmarpedagoger i tid och rum. Lärarutbildarna själva arbetar med översynen med praktikutbildningen. Flera lärarutbildare deltar i forskarutbildning inom ämnet pedagogik.

Överdirektör Lena Landgren Skolverket hälsade välkommen.

Ansvar för skolforskning har länge varit knutet till den nationella skolmyndigheten, även om innehåll och organisation förändrats över tid. Uppdraget att skolforskningen ska vara nyttig har fått en allt större tydlighet i de senaste budgetpropositionerna och i de forskningspolitiska propositionerna. Det nationella ansvaret är i dag att stimulera till sökandet av kunskap och till lärande i den egna organisationen, dvs. att stimulera till lärande på olika nivåer i utbildningssystemet. Genom att informera och skapa dialog bidrar Skolverket till skolans utveckling.

I Skolverkets forskningsprogram betonas forskningens uppgift att förstå och vinna insikt i t ex undervisningsprocessen och de sammanhang i vilka de utformas. Grundläggande är att Skolverket kan initiera forskning, som svarar mot skolväsendets behov och samtidigt har hög vetenskaplig kvalitet. I det sammanhanget är det viktigt att skapa möten mellan forskarsamhället och skolvårdagen. Genom arenor och nätverk kan vi få en konstruktiv diskussion om villkoren för forskningsanvändning och forskningens nytta. Det här symposiet är ett uttryck för detta och kommer att följas av ytterligare sju stycken i olika delar av landet och i anslutning till vår fältorganisation. Startskottet går här i Kalmar. Det blir som jag hoppas två intressanta dagar och jag hoppas också att de följs av en rad olika aktiviteter, som vi kan återkomma till om ett år.

KUNSKAPSUTNYTTJANDE I SKOLAN

Personliga ambitioner, kunskapskonkurrens och minivärldar

Glenn Hultman

Linköpings universitet

Institutionen för pedagogik och psykologi

Analys av forskningsanvändning visar att en ökad förståelse av "utnyttjandefrågorna" bör komma till stånd. Detta kan ske genom att studera vardagslärande och forskningsanvändning i ett samspel, och i ett naturligt sammanhang. Jag utgår från att lärande och utnyttjande förekommer ständigt, men på ett helt annat sätt än vi hittills anat, och att detta styrs av en rad speciella förutsättningar och av hur den sociala situationen (kontext) ser ut.

Jag intresserar mig i min forskning för samspelet mellan forskning och praktik och vad som inträffar när dessa möts samt vilka förklaringar som finns i de fall då forskningen inte kommer till utnyttjande.

Mitt synsätt bygger på att analyser av utnyttjandefrågan genomförs i ett socialt sammanhang, d.v.s. i vardagsarbetet. Det handlar inte alltid om att en enskild person utnyttjar eller inte utnyttjar något, utan om att det sociala systemet utnyttjar och tillämpar vetenskaplig kunskap. Sedan kan det finnas "osynliga" lär- och utnyttjandeprocesser, som innebär ett informellt lärande på den personliga nivån, dvs. personen utnyttjar kunskap i den sociala situation där han eller hon utför sitt arbete. Men här finns också situationens tryck, där det ibland är annat än utnyttjandefrågor som kan dominera för den yrkesverksamma. Situationen prioriterar annat, som i sin tur kan innebära ett ökat behov av ny kunskap för att bemästra situationen. En del av de förutsättningar som råder exempelvis i form av arbetets tempo eller tidspress påverkar sannolikt ett utnyttjande.

Jag inser också att det kan finnas konkurrens mellan personalens situation och forskarens resultat och rapporter, på så sätt att det är personalens egna erfarenheter som står i centrum. Men det är för den skull inte självklart att vardagskunskap blir förändringsinriktad. Det kan stanna vid en medvetenhet om att man nu fått sin insikt bekräftad eller att man borde göra något, men inte kan av olika skäl.

En viktig forskningsfråga är hur olika kulturer har skaffat sig och vidmakthåller olika typer av insikt om hur den faktiska situationen ter sig. En bristande förståelse, både centralt och lokalt, kan skapa orealistiska krav som i sin tur kan missuppfattas av fältpersonalen. I en sådan situation kan det vara lätt att förespråka ett ökat utnyttjande av en speciell typ av kunskap eller tillämpning av en specifik lösning som kan framstå som helt orealistiskt från fältets sida sett.

Erfarenheter av utnyttjandeprocesser

Mycket kortfattat kan man sammanfatta utnyttjandefrågorna på följande sätt.

Forskning utnyttjas sällan och då det förekommer, oftast via informella kanaler (kontakter, tips, "träffat forskaren") eller tillfälligt via artiklar (genom korta artiklar som kan konsumeras fort) och som talar till en själv ("vi tycker likadant", "ligger i linje med vad vi bör göra" t ex läroplanen). Man vet oftast inte vad som finns, ("vi får väl ringa högskolan") men man anser att man borde avsätta tid för läsning av

intressanta forskningsrapporter (vore möjligt) men arbetets omedelbara krav gör att man väljer det operativa.

Forskningen är viktig, men finns egentligen inte! Men det kan etableras en relation "när mönstren harmonierar". Kanske är det annat som är viktigare i vardagen.

Kunskap utnyttjas ofta och då genom att man skapar den själv, informellt (utvärderingar, frågor till kollegor, informella/lokala projekt typ "förskola-skola-projekt"), men det finns inga vetenskapliga krav utan praktiska, och kunskapen skapas som ett resultat av ett situationstryck ("Vi måste överleva i en tuff sits"), och den skapas och efterfrågas i relation till ens arbete i klassen men även mot bakgrund av officiella krav t.ex. nya Lpo, men det blir en "matchning".

Vi vet att forskningen inte sprids på något självklart sätt till skolor. Forskningen når skolan genom att lärarna finner behov av densamma inom ramen för sitt arbete och sina lokala utvecklingsprojekt. Men forskningen når inte skolan via ett rätlinjigt spridningsförfarande utan den kommer in som en del av ett mera komplext samspel mellan vardagskunskaper, kontext och forskning. Det är inte självklart så att forskningen har en hög auktoritet i detta samspel. Skolan har svårt att finna relevant forskning (det saknas meningsfulla kanaler mellan skola-forskning) och detta samspel betingas av skolans ramfaktorer. Dessutom finner vi att lärarens samspel med eleverna till stor del innehåller en personlig/privat dimension som påverkar ett eventuellt forskningsutnyttjande. Även om forskningsresultaten når lärarna är det inte säkert att de utnyttjar forskningen i klassrumsarbetet. De kan exempelvis finna att den inte är relevant för sin praktik eller så omsätts forskningen endast till viss begränsad del.

Vi har funnit att användandet fyller olika funktioner,

- (i) bekräftar det man gör,
- (ii) sätter ord på det man tänker men inte har ord för,
- (iii) bidrar med nya insikter och begrepp samt
- (iv) fyller en "spotlight"-funktion, dvs. i det ständiga bruset och vardagspulsen behöver man hjälp med att rikta sin uppmärksamhet mot viktiga frågor, som annars kan tas över av annat (det finns eviga frågor som ständigt behöver diskuteras).

I det senare fallet, "spotlight"-funktionen, kan man således se att gamla frågor tas upp på nytt, man har hört det förut, men det är fortfarande viktigt. Det behöver då inte alltid vara ny forskning, som kommer till utnyttjande, utan det är påminnelsen som är viktig för fältpersonalen.

Personliga ambitioner och kunskapskonkurrens

I vår analys av t ex lärarens roll finner vi en situation som kännetecknas av kunskapskonkurrens och personliga ambitioner. Nya projekt, ny kunskap och till och med rektors nya idéer får stark konkurrens från det som utgör den "nära" situationen - ens personliga ambitioner och behov av uppskattning, att vara i centrum och behovet av makt.

Vi beaktar inte tillräckligt dom små initiativen. Ofta är det så att dessa inte ens upptäcks. I så fall finns det anledning att omvärdera förändringens dynamik och att uppskatta det som sker i vardagsarbetet bättre.

Skolors kulturer och minivärldar

När man så genomför en förändring som t ex när förskola och skola skall samsas, ökar komplexiteten. I detta exempel blir det något alldeles extra, om vi lyssnar till en rektor:

Förskolelärare och lärare talar inte med varandra - samma ord betyder inte samma sak för båda grupperna. ... Jag tror det. Jag tror att vi måste bli medvetna om varandras språk för att vi ska kunna bli tydligare när det gäller målsättningsarbetet.

Lite tillspetsat kan man alltså säga att dom inte kan tala med varandra. Detta är intressant så till vida att vi då ser två helt olika kulturer, sida-vid-sida, till synes inom samma arbetsfär. Dessa kulturer definieras i termer av olika huvudmän tidigare, olika grundutbildning och fortbildning, olika yrkesetik och värderingar samt olika status i samhället. Här kan man tala om olikheter, trots att vi vid en första anblick inte ser detta. Man kan fråga sig om det är ett problem, detta, att vi ser skolor som organisationer. Vi måste kanske se dom som multikulturer, med allt vad detta för med sig av olikheter. Citatet tar nu bara upp en del i detta, det finns många fler dimensioner i praktiken.

Skolors inre värld eller inre världar, påvisas även av andra forskare. Dom finner, att t ex ämnesinstitutioner i skolor kan uppfattas som helt olika kunskapsdomäner. Knytningen finns mellan läraren, ämnet och undervisningssituationen. I det sammanhanget finner, även de, att olika lärargrupper talar helt olika språk. Man kan gå så långt att man uppfattar t ex ”ämneskulturer” som helt olika världar (jämför olika folk och länder). Om den här analysen är riktig, blir situationen mera komplicerad än man först kunde tro, och vi får en bild av skolan som bestående av genuint olika minivärldar.

Vår förståelse av forskningens roll och kunskapsutnyttjandet i skolan får en annan innebörd, när vi tänker på de personliga ambitionerna, kunskapskonkurrensen och skolan minivärldar.

"PEDAGOGIKPRAT"

Ett försök att via samspel utveckla skolan

Monica Edman och Per Lindkvist

Rocknebyskolan, Kalmar kommun

Rocknebyskolan är en 1-6 skola som ligger i Rockneby, en by 2 mil norr om Kalmar. Skolan har 185 elever och 14 lärare.

Bakgrund till utvecklingsarbetet

Våren 1996 avsattes fyra fortbildningsdagar för lärarna. Meningen var att personalen skulle få en chans att tillsammans arbeta fram lokala kursplaner. Detta blev möjligt tack vare att utbildningsvikarier sattes in. Kursplanerna växte fram genom en dialog mellan lärarna. För en gångs skull gavs rejält med tid för lärarna att prata pedagogik, vilket också gav resultat. Många var nöjda med planerna som jobbats fram. I utvärderingen av arbetet var det många som önskade, att de skulle få mer tid för sådant samarbete. Då det nya skolavtalet ger möjligheter för detta inom ramen för den reglerade arbetstiden avsattes läsåret 1996/1997, 1,25 h varannan vecka för Pedagogikprat.

Förutsättningar

1995 fick två lärare och rektorn på vår skola förmånen att delta i ett skolutvecklingsprojekt kallat FOKUS på Högskolan i Kalmar. Projektet syftar enkelt uttryckt till att forskningen och skolan skall närma sig varandra. Vi ska kunna använda forskning som ett redskap i vårt arbete, ej som brukligt tvärtom. De lärare från olika skolformer i Kalmar län som deltog i projektet bildade ett nätverk. Inom projektet fanns också möjlighet att knyta kontakter med forskare för att få handledning i vårt eget utvecklingsarbete.

Parallellt med detta knöt vi vårt utvecklingsarbete till Skolverkets projekt "MÅL OCH RESULTAT", vilket fungerar på liknande sätt som Fokus-projektet, fast på ett riksplan. Skolverket anlidade även rapportörer vars uppgift var att dokumentera utvecklingsarbetena på respektive skola.

De tre personer, två lärare och rektorn, som deltog i Fokus-projektet och Skolverkets projekt ansvarade även för vårt eget utvecklingsarbete, "pedagogikpratet".

Vad ville vi?

Målet med pedagogikpratet var att ge lärarna en större möjlighet att samarbeta kring pedagogiska frågor. Det samarbete som existerade innan utvecklingsarbetet kördes igång var dels spontant; bl.a. planerade vissa lärare lektioner tillsammans medan andra nöjde sig med att dela med sig av erfarenheter, material och metoder, men även reglerat; t.ex. så var det Ae-konferenser varannan vecka där organisatoriska och pedagogiska frågor togs upp. Vilket undervisningsmönster eller vilken pedagogisk profil det nya pedagogikpratet skulle leda till var svårt att förutsäga. Vad vi ansvariga däremot var övertygade om var att lärarna, genom att skapa tillfällen till samspel, hade en stor möjlighet att utveckla en större samarbetskultur. Vi visste att lärarna på skolan hade den individuella kompetensen som krävdes. Genom att reflektera över varandras idéer, ambitioner och praktiska handlingar skulle vi också kunna skapa en helhet som alla på skolan kan samlas kring, för att tillvarata den enskilde elevens förutsättningar. Ett väl fungerande

samspel kan också leda till en tydligare yrkesprofession med större gemensamt inflytande och ansvar för gruppen.

Hur blev det?

Under läsåret 1996/97 träffades vi vid 20 tillfällen. De flesta av dessa var stormöten där alla samlades, ibland även fritidspersonalen, och diskuterade. Vid några tillfällen delade vi även in oss i mindre grupper. Några träffar lades ut som halva studiedagar. Under de sista mötena bestämdes att utvecklingsarbetet skulle bedrivas vidare nästa termin, men i arbetslagen 1-3 och 4-6, samma arbetslag som vi hade innan vi drog igång utvecklingsarbetet. I början av denna termin, ht-97, togs beslutet att använda tiden för arbetslagens pedagogikprat till att arbeta fram lokala kursplaner i de ämnen som inte bearbetades våren -96.

Kan man se några resultat efter ett års pedagogikprat? I vår utvärdering finner man, att det som upplevdes som mest positivt var det faktum att man hade fått tid att sätta sig ner och prata med varandra. Många påpekade också att de hade kommit underfund med, att vi måste arbeta mer i lag. Diskussionerna hade också gett många en chans att inte bara tala om sådant som är akut, utan att tala om saker i ett längre perspektiv, ge framförhållning, och därmed en möjlighet att kunna påverka skolutvecklingen.

När man däremot letar efter tecken på den samarbetskultur, som vi också trodde att pedagogik pratet skulle resultera, i så blir det svårare. En vink om att arbetet inte haft den effekten är, att pratet numera har delats upp i två arbetslag 1-3, 4-6. Man kan därav dra slutsatsen, att vi släppt tanken om skapandet av något gemensamt. I det avseendet är vi tillbaka där vi började. Å andra sidan är det för tidigt att dra slutsatser redan nu. Pedagogikpratet har kanske medverkat till att de samtal som idag förs i arbetslagen är av en helt annan art än tidigare och för utvecklingen vidare mot en kollektiv struktur.

Frågor???

Ett resultat av utvecklingsarbetet är, att det har gett upphov till en mängd frågor. De övergripande frågorna är om det överhuvudtaget är möjligt att tillsätta en slags reglerad form av samspel för att åstadkomma en samarbetskultur och i så fall hur man ska organisera och styra en sådan process.

Andra frågor som dykt upp är:

- Vilken styrning/ledning krävs?
- Hur kan alla känna nytta av samspelet?
- Hur lång får en sådan här process vara?
- Hur använder man extern kunskap?

NAVESTADSSKOLAN

En skola i Albatross-projektet.

Jörgen Larsson
Navestadsskolan
Norrköpings kommun

Navestadsskolan består av 5-6 tämligen olika friskolor, som var och en har en egen pedagogisk plattform med egen ekonomi, schemaläggning, arbetsuppläggning, organisation, tjänstefördelning, elevvård mm. Varje friskola består av 4-5 klasser. Lärarna arbetar i lärarlag med bred kompetens. Eleverna har stort inflytande över sitt lärande, när det gäller innehåll, arbetssätt samt när, var och hur arbetet genomförs. Föräldrarna utgör en viktig resurs i arbetet med att skapa bästa möjliga lärsituationer för eleverna. Poängen är att detta ger en flexibel organisation, som kan ändras efter behov.

Friskolorna delar en gemensam vision. Visionen är en effektiv, flexibel organisation som har större möjligheter att tillgodose ändrade behov. Trygghet, delaktighet, inflytande, kompetensutveckling mm är honnörord. Det något slitna uttrycket "en lärande organisation" blir verklighet. Skolan blir ett kunskapscentrum för området.

Området är belastat. Det driver på. Stora krav ställs på skolan som leder till ständigt utvecklingsarbete och det medför fortlöpande justeringar och förändringar.

Friskolorna kan väl jämföras med arbetsenheter. Dom har en gemensam enhet med rektor med övergripande ansvar. Föräldraråd där lärare och föräldrar diskuterar och planerar. Kompetensutvecklingen sker inom lärarlaget, kollegial handledning, diskussioner, handledning etc.

Skolan ansågs bli ett kunskapscentrum för området. Dom har sekvenserat sitt utvecklingsarbete 14 steg – 4 år, 95/96 till 98/99 där steg 2 gäller lokaler, utvärdering, tjänstefördelning och USK. 1 år ägnas tid åt elevers flexitid och sedan åt friskoleområden och ekoboendet.

Projektet startade läsåret 1995/96 och fortlöper. Dokumentation och redovisning från projektet kommer att göras.

ETIK I SKOLAN.

Ett möte mellan praktiker- och forskarperspektiv

Gunnel Colnerud

Linköpings Universitet
Institutionen för pedagogik

Den moraliska dimensionen i lärares verksamhet har under andra hälften av 1900 talet kommit att bli allt mindre diskuterad och artikulera. Terhart (1987) menar att etiken blivit ett *icke-tema* i pedagogiken. Fenstermacher (1986) uttrycker att ingen forskning behandlar vad som är gott lärarskap i moralisk mening och Bergem (1993) menar att etiska aspekter på läraryrket är bortglömda i lärarutbildning.

När jag påbörjade mina studier av lärares yrkesetiska konflikter i början av 90-talet fann jag att det etiska språket var slumrande i lärares sätt att tala om sina professionella åtaganden och problem. Däremot var upplevelsen av etiska konflikter och dilemman en vardaglig företeelse - även om man inte klädde sina svårigheter i etiska termer. Att lärare erfar situationer, som ställer dem inför moraliska val av mer eller mindre svårlöst karaktär och vars innehåll de utan svårigheter kan beskriva, gav för handen att ett sökande efter läraryrkets etik kunde ske med hjälp av lärares egna utsagor.

169 lärare har givit 220 skriftliga exempel på etiskt svåra situationer som svar på en enda critical incident fråga av följande lydelse:

Beskriv kortfattat en situation eller en typ av situationer, då du tycker det är svårt att veta vad som är rätt eller fel att göra gentemot elev, förälder eller kollega ur moralisk/etisk synpunkt.

Lärarnas berättelser, kompletterade med 19 djupintervjuer, har resulterat i en beskrivning av det etiska problemområdet i lärares arbete. Lärarnas etiska dilemman kan kategoriseras utifrån vilka värden som står på spel och vilka olika typer av normer som kolliderar. De exempel, som lärarna hämtade från sin egen erfarenhet, aktualiserade vissa grundläggande allmänetiska principer som kolliderade antingen med varandra eller med andra styrande normer som läraren har att ta hänsyn till, t ex pedagogiska normer, fostransnormer, systemnormer eller normer om kollegial lojalitet. En översiktlig, och måhända förenklad, beskrivning av de etiska konflikter som lärare upplever i sin vardag kan formuleras som att de skulle vilja ta större etiska hänsyn till enskilda elever än de gör och att de upplever att skolan som institution, eller hänsyn till föräldrar, kräver av dem att handla i strid med sitt eget samvete.

De grundläggande etiska principer som aktualiseras i lärarnas berättelser är att

- skydda elever mot fysisk och psykisk skada
- respektera elevers och föräldrars rätt till integritet och privatliv
- respektera rätten till självbestämmande
- vara rättvis
- vara sanningsenlig

Princip kan stå emot princip. Individ kan också stå emot individ i förhållande till samma princip. Exempelvis kan en handling vara bra för en elev men orsaka skada för en annan.

De etiska principerna kolliderar också med de ovan nämnda yrkesspecifika normerna som härrör ur lärarens uppdrag att undervisa, fostra, issocialisera eleverna i skolan och samhället som system samt de sociala konformitetsnormer som kräver lojalitet med den egna gruppen.

Lärarnas formella makt är en källa till etiska problem och den yrkesmässiga relationens ojämlika karaktär skapar många av de etiska fallgropar som lärare ger exempel på.

Uppmärksamheten kring denna forskning om lärares yrkesetiska konflikter har varit överväldigande. Såväl lärare från fältet som deras fackliga företrädare har visat stort intresse för att diskutera och reflektera kring de etiska aspekterna på lärares arbete. Denna nya dialog mellan mig som forskare och verksamma lärare har väckt nya frågeställningar.

Det förefaller som om inte endast den etiska dimensionen i sig har saknat språk. Även de bakomliggande förhållanden i lärares ansvar och relation till eleverna, som skapar villkoren för det etiska ansvaret, tycks vara oartikulerade. Lärare tycks ibland omedvetna om den kraft det ligger i deras handlingar och att konsekvenserna av deras handlingar för eleverna är av sådan karaktär, att de torde kräva etiska överväganden. Eftersom de ofta känner sig maktlösa, glömmer de sin egen makt över eleverna.

Språkliggörandet av den etiska dimensionen och dess grund i den yrkesmässiga relationen har visat sig vara ett bidrag från forskningen som lärare välkomnar. Genom att ta del av den bild av det etiska problemområdet, som föreliggande forskning skisserar och som är byggd på lärares egna beskrivningar av vardagliga händelser, blir det möjligt att granska egna yrkesetiska svårigheter och bli påmind om lärarskapets moraliska åtagande. Verksamma lärares iver att genomföra sådan självgranskning innebär, att deras sökande och mitt möts och att våra perspektiv berikar varandra.

ETIK I SKOLAN

En lärares kontakter med forskningen.

Eva Nordin

Motala kommun

Jag har varit lärare i SO-ämnen på högstadiet i mer än tjugo år. Det dröjde dock ett antal år innan jag började tänka mer tydligt kring läraryrkets etiska villkor och frågeställningar. Mina reflektioner berörde i huvudsak tre olika områden.

Det första rörde själva undervisningsinnehållet. Jag kom till insikt om det faktum att *undervisning går ut på att påverka elever*. Tidigare hade jag snarare tänkt i termer av att jag på något sätt skulle vara neutral: ”sa jag bä så skulle jag också säga bu” och det var ”å ena sidan - å andra sidan”. Den enda diskussion med någon etisk dimension, som jag kan erinra mig, handlade tillspetsat uttryckt om att ha ryggen fri.

Min personliga insikt växte dock: Läroplanens "poesidel" skulle faktiskt efterlevas i frågor om demokratifostran - solidaritet - medkänsla osv. Min undervisning fick en ny inriktning. I början, måste jag erkänna, oroade jag mig för att någon förälder måhända skulle ringa och ifrågasätta det som skedde på lektionerna. Det inträffade, förstås inte. Aldrig någonsin har jag råkat ut för att någon förälder egentligen brytt sig om undervisningens innehåll. Sorgligt nog!

Det som hände var att min undervisningar fick mer spänst och blev intressantare för både mig och mina elever, vågar jag nog påstå. Den nya insikten ställde emellertid krav både på innehåll och metoder. Alldenstund undervisning handlar om påverkan måste man vara beredd till diskussion och omprövning.

Det andra området som jag så småningom kom till insikt om skedde efter en för mig personligen svår upplevelse. Det gällde *kollegialitet*. I samband med ett arbetsenhetsmöte med elevmedverkan bad en elev om ordet. Klassen var bekymrad över att lektionerna för en vikarierande idrottslärare fungerade dåligt. Innan vi ens hade börjat resonera om det, avbröt en upprörd kollega och menade, att det här definitivt inte var rätt forum för att diskutera problem rörande en annan lärare. Ingen vågade säga emot och vi missade chansen, att föra en vettig diskussion med våra elever, om de svårigheter som möter utbildade vikarier. Dessutom hade vi lärare i arbetslaget all anledning att rannsaka oss själva. Förmodligen hade vi inte gett tillräckligt med stöd och hjälp till den unga vikarien. Allt detta hade vi kunnat samtala med eleverna om. För mig personligen blev det en stor besvikelse. Jag hade arbetat för och lyckats få med elever i regelbunden arbetslagsmedverkan och upplevde, att vi i detta läge tvingades att ta flera steg bakåt. Så här efteråt ser jag ändå, att det kanske inte blev helt fel. Bakslag av den här karaktären tvingar en till eftertanke och precision i argumenteringen.

Det tredje området är smått klassiskt och handlar om *gränssättningsdiskussioner och överenskommelser i personalgruppen* (35 pers). Vi har i smått som stort bitvis erfårit dålig efterlevnad av beslut. De flesta diskussioner där ordet normer användes var i samband med dessa överenskommelser. I vissa fall handlade det snarare om etikett än etik. Vi lyckades inte komma på ett djupare plan - inte ens när det gällde viktiga frågor som skolk och rökning.

Sedan en bit in på 90-talet har vi arbetat mer strukturerat och konstruktivt kring de beskrivna frågeställningarna:

1. Mobbningsplan - grupp tillsattes, men vi ändrade arbetet till att göra en elevskyddsplan. Vi sökte vidareutbildning och fortbildade oss. Det gällde framför allt hur man samtalar med mobbad och mobbare osv. Dessa samtal har tydliga etiska dimensioner.
2. Vi sökte efter en annan inriktning när det gäller ordningsregler. I stället för en uppsättning givna regler har vi utgått från elevers och personals förmåga att ta ansvar.
3. I samband med att vi skulle utarbeta en plan för Normer och värden fick vi syn på Gunnel Colneruds avhandling. Vi läste den och kände igen oss! Den gav oss en idé om hur vi skulle gå till väga:
 - Personalen fick lämna in exempel på moraliska dilemman i arbetet.
 - Dessa diskuterades i smågrupper på konferenstid.
 - Vi gick vidare till att låta elevgrupper av olika karaktär uttala sig om samma moraliska dilemman Och sedan vände vi oss även till tonårsföräldrar! Vi menade, att vi inte enbart kan se dessa fall utifrån vårt/ våra egna perspektiv. Vi har att arbeta med förtroendeskapande gentemot omgivningen!
 - I samband med detta arbete kontaktade vi Gunnel Colnerud för synpunkter.
 - Vårt arbete ledde vidare till att tre av oss deltog i en tiopoängskurs i Skolforskning. Vi fortsatte med intervjuer av 2/3 av kollegiet utifrån tre tänkta problemsituationer i skolan.

Vårt arbete har nu kommit så långt att vi efter remissförfarande är framme vid en plan för arbetet med Normer och värden efter ett par års arbete. Det kan tyckas vara en väldigt lång tid, men vi tror, att den här typen av arbete är långsiktigt.

Vi skall om ett par veckor presentera resultatet av intervjuerna med lärarna. Det visar att vi har stor spännvidd i åsikter. Men det är vår övertygelse, att först när vi tillsammans ser helheten och verkligheten, kan vi gå vidare. Vi noterade, att en del kolleger på något sätt tror, att de flesta andra tänker som de själva gör. Samtidigt märkte vi, att andra kollegor agerar som de tror att kollegorna vill eller förväntar att de skall agera. Många gånger sker det till priset av dåligt samvete eller gnagande oro.

Det är inte lätt att arbeta med den här typen av frågor! Det är stor konkurrens om utrymmet. Vi har gjort en genomgripande omorganisation och vi arbetar i "arbetande arbetslag". Dessutom bedriver vi utvecklingsarbete. Det gäller att vara uthållig och inte ge upp! Målet för vårt arbete är, att vi ska nå ökad samstämmighet och chanserna har blivit större genom att vi tack vara vårt arbetslagsarbete blivit mer involverade i varandras arbete. På lång sikt räknar vi med att kunna skriva några etiska riktlinjer för vårt lärararbete.

Reflekterad praktik i en målstyrd skola

Mikael Alexandersson

Göteborgs universitet

Institutionen för pedagogik

Att skolan förändras och utvecklas står klart. Hur sker denna förändring och varför sker den över huvud taget? Är förändringen ett resultat av statens och kommunens styrning av skolan eller är det främst en effekt av olika initiativ som kommer inifrån skolan?

En uppgift för forskningsprojektet "*Reflekterad praktik i en målstyrd skola*" har varit att kritiskt granska tendenser och mönster som under 1990-talet vuxit fram kring frågor om skolans styrning. Ett sätt att styra, som verkar ligga i tiden, är att tilldela den lokala skolan ansvar för att målformuleringar tolkas, bearbetas och omsätts till handling. I *Bildning och kunskap* (1994, s. 29) framgår att en "professionell lärarverksamhet innebär ställningstaganden till såväl kunskap, lärande och undervisning som till hur dessa omsätts i lärarverksamheten". Det är i detta sammanhang som skolan beskrivs som en "reflekterad praktik". Det finns i och med uttrycket en uttalad tilltro till att lärarna själva genom egna ställningstaganden förmår utveckla skolan genom ett reflekterat handlande.

Benämningen "reflekterad praktik" återfinns numera i olika offentliga texter. Kommer även denna benämning att bli ett av det politiska och administrativa språkets mest frekvent använda uttryck? När nya begrepp används i olika sammanhang, med skiftande tolkningsgrunder, blir priset för att nå enighet kring begreppen ofta vaghet. Vad kan det egentligen innebära att utveckla skolan till en reflekterad praktik i en målstyrd skola? Skall skolans personal förhålla sig kritisk till sitt eget uppdrag eller skall det endast lösa praktiska problem i skolan?

Under 1990-talet framskyntar en indirekt styrning av skolan som omfattas av ett individualistiskt budskap. Utvecklingen omfattar företeelser som t.ex. självförvaltning, prestationslön och eget kunskaps sökande. Visserligen betonar stat och kommun att skolans personal skall arbeta tillsammans - bl.a. genom att lyfta fram arbetslagets betydelse. Frågan är om detta är förenligt med en individuellt lönesättning, som är relaterad till ett individuellt ansvarstagande och till egen professionell kunskapsutveckling.

Utvecklingen visar dessutom på att när stat och kommun frångår sig ansvar - t ex via delegering av ansvar - åtföljs den indirekta styrningen av krav på strängare kontroll i form av utvärdering och kvalitetsuppföljning. De som formulerar målen avkrävs då inte något direkt ansvar för att målen blir genomförda, eftersom de inte är närvarande. Man kan här tala om en styrningsarena, där främst politiker och administratörer kan uttrycka sig vidlyftigt, och en didaktisk arena där mål och regler förväntas följas av den enskilde läraren. En polaritet uppstår mellan dessa två arenor där osäkerhet råder om vem som ytterst bär ansvaret för skolan. För att öka ansvarstagandet på den didaktiska arenan, bl. a. som följd av budgetstyrning och ekonomiska nedskärningar, ökar styrningsarenan kraven på att skolans verksamhet granskas via resultat - och kvalitetskontroller.

En reflekterad praktik kan uppfattas som en strategi för att målstyrningen som styrform skall utvecklas och fördjupas, främst inom ramen för styrningsarens

intressen. Det synes som om en reflekterad praktik knappast skall förstås som en kritisk kraft inom skolan. Snarare förväntas lärarna anamma förskrivna mål - de riktar uppmärksamheten mot skolpraktiken utan att ifrågasätta målen som sådana. För att en indirekt styrning skall kunna ske tycks detta förutsätta att fack, arbetsgivare och stat samspelar kring värdefrågor, vilket synes ha ökat under 90-talets slut. Denna utveckling förutsätter att olika intressen ger skolans mål samma innebörd, dvs. en slags konstruerad konsensus. Målstyrning och reflekterad praktik kan därvid egentligen ses som två varianter på samma tema: Att styra skolan via mål som har formulerats på en annan arena än den som lärarna verkar på.

Sammantaget kan sägas att utvecklingen under 1990-talet visar hän mot att styrningen av skolan har ökat, men att det sker med mer sublima medel. Det kan tolkas som att reflekterad praktik blir ett uttryck för ett ritualiserat deltagande; lärarna engageras i något som egentligen är utan reell betydelse för deras möjlighet att påverka skolans innehåll och färdriktning. Den indirekta målstyrningen, via en reflekterad praktik, existerar som ritual för lärarna, eftersom skolan främst förändras - och styrs - av andra krafter som ligger utanför lärarnas möjliga inflytande.

FORSKNINGSCIRKELNS KUNSKAPSSYN UTMANAR

Gunilla Härnsten

Uppsala universitet
Pedagogiska institutionen

Syftet med detta symposium är att undersöka möjligheter för möten på lika villkor mellan skolan och forskningen. Båda verksamheterna har naturligtvis både starka och svaga sidor och det gäller kanske att veta vad det är man strävar efter att åstadkomma med ett sådant möte. Jag inleder mitt anförande med att ge några bilder av både utbildning och forskning som manar till eftertanke och kritisk reflektion. Sedan går jag över till att beskriva en tänkbar väg för att skapa mötesplatser för en öppen dialog.

Utbildningssystemet/skolan

Det svenska utbildningssystemet - liksom utbildningssystem på de flesta andra platser i världen - är i hög grad präglad av en kunskapssyn som befrämjar specialisering (det ska vara smalt och djupt), abstrakt bokkunskap och dessutom konkurrens. Omsorg om miljö och långsiktigt hållbar utveckling, erfarenhetskunskap och demokratiska värden sätts fram som honnörssord, men har föga förankring i den dagliga verksamheten varken i skola eller inom forskningsinstitutionerna.

Skälen till detta förhållande är naturligtvis flera, men en förklaringsgrund förlägger Jane Roland Martin (den amerikanska vetenskapsfilosofen) hos Platons distinktion mellan kropp och själ, mellan förnuft och känsla och mellan själv och andra. Hon menar att en förändring i detta tänkande är nödvändig för att i framtiden få människor, medborgare och även makthavare som kan lösa vår tids stora problem. Martin ser på vårt samhälle som varande på randen av en kärnvapen- och/eller miljökatastrof och framhåller:

Försök att lösa dessa problem, liksom problem som hör samman med fattigdom, ekonomiska brister och rasism leds i dag av människor som inte vet hur man upprätthåller mänskliga relationer eller hur man direkt svarar på mänskliga behov, som inte ens ser värdet i att åtminstone försöka göra så. (Citerat från översättning av Karin Hjalmskog 1994, s 20)

Liknande tankegångar framfördes för övrigt redan för drygt 100 år sedan av "vår egen" Ellen Key. Hon uttryckte sig så här angående skolan:

Tiden ropar efter personligheter. Men den ska ropa förgäves, till dess att vi låta barnen leva och lära som personligheter; låta dem hava en egen vilja, låta dem tänka egna tankar, arbeta sig till egna kunskaper, bilda sig egna omdömen; till dess vi, med ett ord, upphöra att i skolorna mörda de ämnen till personligheter, dem vi sedan förgäves skola vänta oss att finna i livet. (Ellen Key citerad i Lengborn 1977, s 52)

Kunskapen om vilka problem vi står inför tycks således på ett sätt finnas sedan mycket länge. Men det måste finnas mekanismer som motarbetar och hindrar sådana tänkesätt att slå rot. Låt oss då se litet på forskningen värld, hur den ser ut och hur den fungerar. Vilka intressen är det som styr den världen?

Forskning

Ordet forskning/forskare har för många en alldeles särskild betydelse. Den generella bilden av personer som är verksamma inom forskningen är den som kännetecknar naturvetenskaplig forskning allra mest, men som definitivt också har betydelse för samhällsvetenskap och till och med humaniora. Den är manlig, individuell, smal och djup, utförs i därför särskilt avsedda utrymmen osv.

Forskning är i regel inte något som förknippas med medmänsklighet, kvinnor, delaktighet mm och det ger heller inte intryck av att vara särskilt roligt. Att det på många sätt förhåller sig enligt den förstnämnda beskrivningen oroar dock bland annat vetenskapsteoretiker för närvarande.

I en artikel från den naturvetenskapliga tidskriften Nature (vol 388) med rubriken *What cannot be said in Science?* visar vetenskapsteoretikern Mott Greene hur dagens vetenskap specialiserats och styckats upp i mindre och mindre bitar. Han beskriver hur det går till:

En grupp forskare arbetar med ett problem. De märker att de behöver nya data av ett nytt slag för att kunna lösa sitt problem. Under arbetet med dessa nya data snubblar de över ett helt annat problem som också är mycket intressant. En specialitet är född. För att få hjälp med jobbet skaffar forskarna sig ett gäng studenter. Studenterna lockas med att det nya fältet är helt nytt, hett och banbrytande.

När studenterna börjar arbeta med det nya problemet har deras handledare styckat upp det i småbitar så att ingen av studenterna får någon överblick. Så småningom doktorerar studenterna.....

Specialiseringen har gått så långt att vetenskapsmän inte är ett dugg mera vetenskapligt bildade - förutom i sin egen smala sektor - än vem som helst... (förmedlat av Karin Bojs i DN 1997 08 24)

Detta förhållande får naturligtvis betydelse för vilken kunskap som produceras och hur den sedan kan tas emot och tolkas av t ex lärare.

Läroarbete

Inom pedagogisk verksamhet, och inte minst inom läroarbete, har en kritisk och ifrågasättande syn på forskning knappast stått högt på dagordningen. Att forskningsanknyta undervisningen betyder oftast att utgå från forskning och överväga hur resultatet ska föras ut, eller i bästa fall att anknyta av andra valda forskningsresultat till en personligt uppfattad verklighet. Handling i enlighet med den omvända ordningen, dvs. att utgå från ett problem som gemensamt diskuterats fram av en grupp och belysa och utveckla det i ljuset av diverse kunskapskällor av varierande slag förekommer ytterst sällan. Även i modeller som t ex PBI är det en i förväg, av andra tillrättalagd, planerad studiegång som gäller. Detsamma gäller också i stor utsträckning den verksamhet som i grundskolan betecknas som ämnessamverkan, lärolag, elevmedverkan osv. (jfr Härnsten & Mardones 1993, Härnsten 1993 och Härnsten 1995). Tilltron till den etablerade kunskapen styr genomgående våra utbildningsinstitutioner.

Mötesplatser

Om både skola/utbildning och forskning uppvisar så tvivelaktiga sidor, kan de då ha någon nytta av varandra? Ja, kanske - om en ny och öppen situation skapas. En ifrågasättande och kritiskt granskande verksamhet kan förekomma inom t ex den form som forskningscirkeln erbjuder men det har hittills i huvudsak skett utanför det traditionella utbildningssystemet (se t ex Härnsten 1991, Härnsten 1997 och Härnsten & Holmstrand 1993, 1995).

Vad är en forskningscirkel?

Arbetet i en forskningscirkel går i korthet ut på att en grupp diskuterar och analyserar ett gemensamt problem för att med forskarens hjälp belysa frågor där det inte finns några enkla eller självklara lösningar. Forskarens uppgift i cirkeln är, att vara med och utkristallisera problemen, ge information om den forskning som finns (antingen själv eller genom att bjuda in annan forskare), stimulera till egna kartläggningar mm. Varje forskningscirkel är unik och utmaningen ligger i att kunna finna sina egna arbetsformer. Exempel inom flera olika områden visar att just forskningscirkeln kan vara en ovanligt kreativ och stimulerande miljö för att initiera nytänkande. Framför allt kan den betraktas som en mötesplats och en samarbetsmodell där forskares och andra deltagares olika kunskaper och erfarenheter kan sammanföras och brytas mot varann.

Enkelt uttryckt kan en forskningscirkel beskrivas som en studiecirkel till vilken man adderar/tillför en eller flera forskare. Forskningscirkeln handlar alltså om att studera ett problem, att försöka förstå det bättre och att i denna mening "angripa" det. Avsikten är inte att forskningscirkeln ska "lösa" något problem utan snarare så allsidigt som möjligt belysa det och därigenom öka kunskaperna om det. Detta kan naturligtvis i sin tur leda till att en bättre grund för handling skapas och stimulera till att åtgärder av något slag faktiskt vidtas (vilket emellertid ligger utanför själva forskningscirkelns uppgift).

Jämfört med andra aktuella former av pedagogisk praktik framstår förhållandet mellan förmedlare och mottagare av kunskap som betydligt mer jämlikt inom forskningscirkeln. Ett uttalat förhållningssätt är att ingen deltagares kunskaper eller erfarenheter anses viktigare eller sannare än någon annans. Forskaren har sina speciella kunskaper att bidra med och "praktikerna" har sina kunskaper och erfarenheter. Det handlar på sätt och vis mera om att tillsammans utföra ett "kunskapsarbete" än att någon ska förmedla en viss kunskap eller syn på verkligheten till en annan. Det är samtliga deltagares bidrag i fråga om den problematik som studeras som det gäller att beakta och i görligaste mån integrera, tillsammans med den ytterligare kunskap som på andra sätt kan inhämtas.

I forskningscirkeln förutsätts att ingen part har monopol på sanningen utan att det snarare är så att forskare och praktiker har olika perspektiv på de problem som står i fokus för cirkelns arbete. Ingenderas kunskap kan betraktas som bättre, sannare eller mera värd än den andras. Forskaren måste alltså inta en ödmjuk hållning och inse att praktikernas kunskaper och erfarenheter utgör annorlunda och delvis kompletterande perspektiv.

Det är en grundläggande utgångspunkt, att alla har kunskaper och erfarenheter, som det är värdefullt för andra att ta del av. Var och en kan lära sig något av de andra deltagarna. Inte sällan vet deltagarna tillsammans mycket mer än var och en från början tror.

En intressant aspekt på forskningscirkel är att här ställs i princip två olika typer av kunskap mot varandra. Man kan kalla det praktikernas kunskap och forskarens/teoretikernas kunskap. I bästa fall kan mötet mellan de olika slagen av kunskap utformas, så att en konstruktiv dialog kommer till stånd. Om så sker bildar praktikernas kunskap en sorts empiri, som forskaren kan ställa sina mer teoretiska kunskaper mot. Dessa kan då komma att delvis motsägas, korrigeras, utvecklas.

När man i en forskningscirkel lyckats åstadkomma ett fruktbart möte mellan olika perspektiv och olika slag av befintlig kunskap underlättas också uppkomsten av ny kunskap hos samtliga deltagare. Nya kombinationer av tankemönster skapas och insikter växer fram.

En allmän iakttagelse är, att det finns en stor variation i fråga om vad forskningscirkelarna kommit att handla om. De kan gälla allt ifrån konkreta och avgränsade frågor (rörande t ex arbetsmiljön för en yrkesgrupp) till frågor på en mycket övergripande nivå (t ex om den offentliga sektorns problem, en kommuns utvecklingsmöjligheter i ett krisläge eller att vara ett forum för reflektion kring den egna verksamheten t ex på en högskoleinstitution). Med detta följer också att pedagogiken och arbetssättet varierar beroende på forskningscirkelns inriktning.

De resurser som framför allt kommer till användning i forskningscirkelns arbete är:

1. deltagarnas egna kunskaper och erfarenheter
2. den medverkande forskarens kunskaper (från sin egen forskning) om det område man arbetar med
3. forskarens "forskarkompetens", d v s allmänna förmåga att strukturera och systematiskt arbeta med ett problem
4. de kunskaper som andra forskare och experter som kallas till cirkeln kan förmedla.

Vidare är det möjligt att forskaren läser in viss litteratur och redogör för innehållet för cirkeln. Det är också vanligt att deltagarna själva tar reda på olika saker inför sammankomsterna. (Man kanske t ex frågar runt bland arbetskamraterna om deras erfarenheter av eller synpunkter på något.)

Utmärkande för forskningscirkeln är att alla deltar av intresse och utifrån sina egna förutsättningar. Den egna erfarenheten är en viktig källa i cirkelns arbete och samtliga deltagare intar vid olika tillfällen både elev- och lärarrollen.

De samlade erfarenheterna av forskningscirkel är på det hela taget mycket goda. Normalt är forskningscirkeln en mycket kunskapsrik miljö, där deltagarna knappast kan undgå att tillägna sig nya kunskaper. Genom att många är delaktiga i detta kunskapsarbete tenderar också resultaten att vara allsidiga och väl genomarbetade.

På sikt bidrar forskningscirkel med att sprida ett förhållningssätt som uppmanar till självständigt och kritiskt tänkande och som ger redskap för att hantera allehanda situationer och problem av både praktisk och mera principiell natur.

Avslutning

Är detta någon för den institutionaliserade utbildningsvärlden? Former och innehåll som ifrågasätter hierarkier och den kunskapssyn som erbjuds inom våra institutioner. Ett kunskapsarbete som förenar nya röster med en forskning som utmanar gängse strukturer. Behövs de? Hotar de lärarnas yrkesutövning?

I mitt sätt att se på dessa problem är det snarast så att de kan bidra till den öppenhet som måste till för att läraryrket ska kunna fortleva och utvecklas. Den utsatta position, som lärare på många sätt har i dag, kan kanske förändras just genom att ta dessa röster på allvar och inte försätta sig i försvarsposition, där den

etablerade kunskapssynen och hierarkin råder. Det paradoxala är nämligen, att lärarna i dag kommer i kläm mellan en kunskap som de själva ska ta till sig, i vetenskapens namn - och som de ofta till och med värjer sig mot - och sedan föra ut den till grupper av elever för vilka den inte alls motsvarar deras reella behov. I själva verket skulle lärarna och naturligtvis i förlängningen eleverna sannolikt ha mycket att vinna på ett förändrat synsätt och en praktik som bygger på detta.

Kanske skulle vi till och med nu i slutet av 1900-talet kunna säga att vi börjar närma oss barnets århundrade - på nytt??

Referenser

Bojs, K. *Åt var och en en egen disciplin*. DN, Synvinkeln, 1997 08 24

Hjälmeskog, K. Det lilla livet och grundskolans läroplan. I Härnsten, G, Jonsson, M, Lindh-Munther, A & Strömberg, L. *Kvinnoperspektiv i pedagogiken. Arbetsrapporter från pedagogiska institutionen, Uppsala universitet, nr 184*, 1994.

Härnsten, G. *Forskningscirkeln - pedagogiska perspektiv*. Stockholm, LO, 1991.

Härnsten, G. "Det hör till själva livet ..." Utvärdering av tio projekt inom den så kallade högstadiesatsningen. *Arbetsrapporter från Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet, nr 181*, 1993.

Härnsten, G. & Mardones, S. Att närma sig eleverna och det lokala samhället. Ämnessamverkan och lärarlag på en högstadieskola. *Arbetsrapporter från pedagogiska institutionen, nr 175*, 1993.

Härnsten, G. Den långa vägen till föräldramedverkan. Rapport från två forskningscirkelar om arbetarrörelsen och skolan. *Pedagogisk forskning i Uppsala*, 1995.

Härnsten, G. Vems kunskap räknas? Forskningscirkelns kunskapssyn utmanar. I *Tema forskning 1997. Mot strömmen. Uppkäftig forskning vid lärarhögskolan i Stockholm*. ss 39 - 43.

Holmstrand, L. & Härnsten, G. Forskningscirkeln - ett pedagogiskt frirum. I *Forskning om Utbildning nr 1*, 1993, ss 39-52.

Härnsten, G & Holmstrand, L. *How to bridge the gap between the school world and the world of university research*. Paper till konferens i Tällberg om skolan möter forskningen. Jan 1995. I Tydén, T. (red) *When School Meets Science*, HLS förlag 1995.

Lengborn, T. *En studie i Ellen Keys pedagogiska tänkande främst med utgångspunkt från "Barnets århundrade"*. Årsböcker i svensk undervisningshistoria, nr 140, 1977.

MÖTEN MELLAN SKOLA OCH FORSKNING

En lärare reflekterar.

Ulla Lindqvist

Rodengymnasiet

Norrtälje kommun

Forskning utnyttjas sällan i skolan. Landets 130 000 lärare har svårt att få tag i aktuell forskning och det är svårt för forskare att sprida sina resultat. Glappet och spänningen mellan de två "arenorna", "styrningsarenan" och den "didaktiska arenan" (M. Alexandersson), måste överbyggas och man behöver skapa mötesplatser och olika kanaler för att snabbare föra ut resultaten till skolorna.

Det var utgångspunkten för symposiet "Forskningen i Skolan - Skolan i Forskningen" i Kalmar den 22 oktober 1997. Symposiet hade två syften: att informera om vad skolforskningen sysslar med, varför den har just detta innehåll och hur den bedrivs, samt att vara just ett möte mellan skola och forskning.

Spotlight

Vad fick jag som lärare ut av en dag som denna? En hel del information förstås. Forskare beskrev olika sätt att arbeta med forskning i skolan och gjorde nedslag i sina resultat. Några lärare skildrade hur de kommit vidare i sitt vardagsarbete tack vare stöd och samarbete från forskare. Det var intressant. Det gav ny kunskap.

Jag fick ord för en del i min vardag som jag nog egentligen vet - utan att ändå riktigt veta och se. Mycket som ligger under ytan måste belysas och benämnas, sas det. Först då förstår man sådant som ibland ter sig fullständigt obegripligt. Att göra denna "Invisible Man", synlig, som Glenn Hultman talade om, och "språkliggöra fenomen i vardagen som fallit i glömska", enligt Gunnel Colnerud, är en av forskarens viktigaste uppgifter. Det de ser kan ha stort värde för skolan. Jag återkommer till det.

Att mötas - och inte

Hur blev det med mötet? Vi fick flera goda exempel där forskning och skola mycket konkret hade haft konstruktiva möten. Glenn Hultman försöker förstå osynliga "koder" i skolan genom att delta i lärarlagsmöten eller följa rektorers arbete under ett antal dagar. Gunnel Colnerud har sökt efter lärares etiska grunder för sitt handlande. Gunilla Hörnsten beskrev mötet mellan forskare och "praktiker" i forskningscirkel och Mikael Alexandersson talade om reflekterad praktik i en målstyrd skola.

Så självklart *handlade det om möten*. Men det var *knappast* något möte i betydelsen dialog. Som åhörare och mottagare var man väldigt passiv och den information som presenterades var komplex, abstrakt och tät. Det ligger i sakens natur. Men just därför bör man fundera över alternativa former för en sådan här dag och skapa möjligheter att till exempel i mindre grupper, helst tillsammans med forskarna, diskutera och bearbeta det man just lyssnat till. Det övergripande temat under dagen var ju att byta perspektiv.

Förskjutning av synvinklar

Enligt Mikael Alexandersson har skolforskningen generellt ett "uppifrån perspektiv" på skolan. Man ställer frågor som: hur når man mål "här nere"? Med

ett sådant förhållningssätt har forskarna ofta gått statens intressen och det har uppstått en förtroendeklyfta mellan forskning och lärarkår.

Vänder man däremot på perspektivet, vilket många forskare gjort under 80-talet, och försöker förstå skolan på lärarnas och elevernas villkor blir frågorna annorlunda och det "skapas en beröring", menar han. Forskaren blir själv involverad, men med nödvändig distans, och man söker former för att lärarna bättre ska kunna granska sin egen verksamhet. Han talar om "reflekterad praktik". Den enskilda läraren ska bli mer medveten genom att ställa sig frågor som: vad händer och varför? Vad betyder mitt sätt att handla för det som sker? Tillsammans med kollegor ska man få nya kunskaper om den egna verksamheten.

Men det är naturligtvis viktigt att någon utifrån ställer de provocerande frågorna, spetsar till och ifrågasätter det man som lärare tar för givet. Det är först då vi lyssna, har det visat sig. Man reagerar på forskning när man känner igen sig och blir bekräftad men också när man blir irriterad och stressad. Utan kritik, mycket liten utveckling, tycks det.

Kunskap på lika villkor

Det är just detta, att skapa former där forskare och "praktiker" verkligen samverkar och skapar ny kunskap och där forskningslitteratur förs in i ett naturligt sammanhang, som känns nytt och spännande. De forskningscirklar Gunilla Härnsten talade om är ett bra exempel på det.

Det har många gånger förundrat och förvånat mig hur dålig skolan är på att verkligen utnyttja och utveckla all den samlade kunskap och erfarenhet som faktiskt finns i ett kollegium på något djupare, konstruktivt plan. Det saknas uppenbarligen både vilja, förmåga och strategi. Det är alltid andras visioner, system eller organisationer som ska förverkligas med liten eller ingen förankring på djupet. Och bottnar det inte hos dem som ska genomföra det hela, blir det lätt att bräckligt bygge.

I en forskningscirkel av Gunillas modell har man funnit ett alternativ och en spännande form. Där *utgår* man ifrån deltagarna egna problem och frågeställningar. Grundidéerna är mycket tilltalande. De innebär, kort sagt, att både "praktikern" och forskaren har värdefulla kunskaper och erfarenheter, som kan stärka, komplettera och utmana varandra. Det individuella lärandet måste knytas till egna erfarenheter, och kollektiv kunskapsbildning överträffar enstaka experters kunnande.

Gunilla har funnit att vinsten är stor. Man får en gemensam bas, formulerar nya frågor och utvecklar en kritiskt granskande attityd. Det är oftast stimulerande, utmanande och kunskapsutvecklande; det uppmanar till självständigt, kritiskt tänkande och - att värdera de egna tankarna. Hon jämför detta förhållningssätt med den "vanliga forskningsspridningen", då man lätt bara tar till sig utan att ställa några frågor.

Pedagogik i grupp

Per Lindqvist, mellanstadielärare, och Monica Edman, rektor, gav ett annat exempel, den här gången på en lärargrupp, som önskade mer tid för samtal. De fick en och en halv timme var fjortonde dag för att regelbundet samlas till "pedagogiskt prat". Att "prata pedagogik" borde naturligtvis inte vara ett särskilt utvecklingsarbete, utan en självklar del i det vanliga arbetet, påpekade Per. -

Absolut, men vi vet alla att det sitter trångt åt.

Målet med träffarna var verkligen lovligt: att samlas kring en gemensam värdegrund vad gäller kunskaps- och demokratisyn, synen på lärandet och hur man bemöter eleverna. Parallellt med detta hade samtalsledarna regelbundna nätverksträffar med forskare och blev "tända". Men att ensam vara den som sedan skulle förmedla entusiasmen till sina kollegor i gruppen visade sig bara svårt, underströk Per.- Fullt förståeligt. Det kan bli en mycket ojämn diskussion om bara någon sitter inne med väsentlig information, som hela gruppen samtidigt förväntas ha åsikter om och göra något av.

Värdeneutralitet eller egna etiska argument?

Gunnel Colnerud förklarade, att hennes roll som forskare är att identifiera sådant som fallit i glömska och namnge det så att andra kan dra nytta av det. Det hon bland annat försökt identifiera är de yrkesetiska grunder som lärares handlande vilar på. Mycket spännande! Etik är ett "icke-tema" i pedagogiken, menade hon, och ligger ofta mycket dolt. Hennes uppgift har varit att dechiffrera en dunkel kod.

Hon talade om hur lärares strävan att ta etiska hänsyn av olika slag ibland kolliderar med den pedagogiska uppgiften, lokala föreskrifter eller med kollegiala hänsyn. Det skapar inre konflikter, som man har svårt att formulera och man får svårt att finna argument för hur man ska hantera situationen. Man blir osäker och handlar ofta i strid med sitt samvete.

Lärare är yrkesutövare som har makt över andra. - Ja visst, men vem tänker på det under en hetsig och intensiv skoldag!? Att vi utöver makt genom att sätta betyg och ständigt värdera andras arbeten är vi naturligtvis, på något plan, medvetna om, men få tänker i termer av makt. Knappast heller på att vi har makt över elevernas tid och arbeten, att vi faktiskt påverkar och fostrar andras barn och att förflugna ord kan få stora konsekvenser för en enskild elev. Jag är fullkomligt medveten om, att jag som lärare ofta underskattar effekten av vad jag säger och gör, och behöver definitivt bli påmind om det. Många lärare blir också förvånade vid tanken på deras maktställning, menade Gunnel, eftersom de i allmänhet själva känner sig maktlösa.

Gunnel Colneruds forskningsmodell för att identifiera lärares yrkesetiska grunder (se "Etik och praktik i läraryrket", dr avh.) har sedermera kommit till direkt användning på den högstadieskola där so-läraren Eva Nordin arbetar. Med stöd av den försöker hon, tillsammans med några kollegor, utarbeta lokala yrkesetiska riktlinjer. Det är ett arbete som stegvis pågått under flera år. "Vi jobbar ihop numera", deklarerade hon. "Förut hade vi arbetslag - nu har vi arbetande arbetslagsarbete!"

Skolan - en icke-existens?

Skolor finns inte, förklarade Glenn Hultman kategoriskt, varpå auditoriet --- ja, hur reagerar man på sådant? skolan består av ett flertal minivärldar, olika kulturer, som lever sida vid sida till synes inom samma arbetsfär. Ett lönnlov med olika färgade fält illustrerade tydligt sakernas förhållande. Ämnesinstitutioner i skolan kan uppfattas som helt olika kunskapsdomäner. Värderingar, utgångspunkter och elevsammansättningar är helt olika. - Javisst! Naturligtvis! Det vet vi ju - och ändå inte! Det kan måhända förklara många av de till synes "onödiga" diskussioner som ibland uppstår i en del lärarlag på gymnasieskolan, där dessa olika kulturer och traditioner är satta att samarbeta omkring gemensamma

28

mål.

PANELDISKUSSION

En sammanfattning

Annika Andrae Thelin

Skolverket

Symposiet avslutades med att en panel diskuterade värdet av forskningsinformation och forskningsanvändning i det dagliga arbetet i och med skolan inom regionen och ett närmande av forskingssamarbetet för olika berörda.

Panelen blev omfattande både med tanke på antalet deltagare och med tanke på de många viktiga frågor som diskuterades. Representanter från skolorna i regionen, högskolan, Skolverket, tjänstemän och politiker från några kommuner i Kalmar län, Svenska kommunförbundet, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, skolforskare m.fl. deltog. Det var glädjande att "alla ville vara med" och Odd Zschiedrich, slottschef i Kalmar och diskussionsledare, lyckades hålla styr på denna brokiga samling. Det var skickligt gjort!

Två unga politiker i Kalmar, Malin Almquist (m) och Lena Hallengren (s) inledde paneldiskussioner med att betona vikten av att vi hela tiden tänker på att det är för barnens/elevernas bästa, som vi vill närma forskning och praktik till varandra. Malin markerade, att man måste skilja mellan forskning och information, vilket inte alltid är så tydligt. När en elev säger: "I dag har jag forskat" är det snarare fråga man om att har samlat information än att man har skaffat ny kunskap om ett problem. Lena diskuterade behovet av att kunna kombinera undervisning och forskning i lärartjänsten.

Det var naturligtvis många viktiga frågor som kom upp i paneldiskussionen. Det är svårt att göra dessa rättvisa i en kort sammanfattning. I huvudsak tycker jag ändå att diskussionen rörde sig om följande tre frågor som jag nedan försöker sammanfatta diskussionen om:

Kan forskningen förändra lärarrollen och lärarutbildningen?

Vad görs för att föra ut forskningen?

Forskas det om rätt saker?

Kan forskningen förändra lärarrollen och lärarutbildningen.

Läraryrket kräver mycket av sin utövare. Yrket behöver utvecklas kontinuerligt. Det forskande lärandet måste bli legitimt även för läraren, även om det inte är lätt att så att säga "forska på sig själv". Man behöver bollplank och dialogpartners, t.ex. en förtroendefull relation med forskare. I någon kommun hade man s.k. "lärarledare". Forskning som påbyggnadsutbildning har idag inte den legitimitet, som flera önskade. Forskande arbete betonas för barnen/eleverna men forska i skolan för lärarna har ännu inte slagit igenom i fortbildning, utvecklingsarbete, kompetensutveckling och verksamhetsutveckling. Yrket och utbildningen bör vara praktisk och kunskapsgenererande på samma gång, men frågan är om de vilar på samma värdegrund. Som lärare har man svårt för att beskriva sin praktik och svårt för att se värdet av att göra det.

De flesta var överens om att läraryrkets status behöver höjas. Man måste kunna gå vidare i sin utbildning. Flera påpekade att den möjligheten finns idag, t ex genom det nya läraravtalet. Andra befarade att den tiden – tiden för utvecklingsarbete - kommer att upptas av annat och att det återigen blir en byråkratisering av lärarnas arbete. Genom detta har man avsatt tid. Andra

påpekade att det samtidigt kan få en splittrande effekt. Alla vill inte gå vidare! Lärare är vana att gå i grupp. Det finns avundsjuka här såväl som inom andra yrkesgrupper. Man påpekade också att lektorerna på gymnasienivå är en dåligt använd och behandlad forskarkompetens. Man efterlyste olika lösningar samt en ökad tillgänglighet till forskarutbildning.

Därmed kom vi in på en diskussion om att forskningen behöver avdramatiseras. Det är t ex viktigt att forskningsresultat kommer in på ett naturligt sätt i skolmiljön. Lärarna behöver få tillgång till forskningen och vara med om kunskapandet. Forskningen måste tas om hand i skolan. Läraren har en exklusiv roll i sin kontakt med eleverna. Det räcker inte med att producera kunskapsöversikter. Lärare måste få möjlighet att påverka vad man forskar om och bedriva egen forskning i nära samarbete med forskare, dvs. vara delaktiga i lärandet om sin egen praktik. Sammanfattningsvis menade någon " ... eleverna utvecklar kunskap, forskarna utvecklar kunskap ... men vad gör lärarna ...?. Detta måste lösas!"

Vad görs för att föra ut forskningen?

Praktiken är en viktig del av lärarutbildningen. Praktiken = vardagen är en viktig del av yrket. Praktiken måste utvecklas som mötesplats. Den kan utvecklas som länk och som arena för reflektion, studier och kunskapsgenerering. I den processen är forskningen viktig. I allt förändringsarbete har forskningen en given roll. Examensarbetet i lärarutbildningen ger utrymme för användning av teorier, forskningsresultat och forskningsmetoder.

Projektarbete och utvecklingsarbete är också vägar till kunskapssökande och lärande. För att utveckla sig och sin verksamhet i projektarbete krävs lojalitet av deltagarna. Någon tvivlade på att lärare är lojala mot sina kollegor. Flera undersökningar har pekat ut lärare som ensamvargar. Lagarbete och samverkan ger forskningen en plattform. FOKUS-projektet är ett unikt exempel på hur Högskolan och kommunerna samverkat i en strategi för att göra forskningen använd och nyttig. Tid och resurser har satsats från flera håll och ett ömsesidigt förtroende har byggts upp. Det är viktigt att skapa förtroende för forskningen. Ge möjlighet till forskning!

Läraryrket Pedagogiska Magasin är ett utmärkt forum för forskningsinformation. Både forskning och utvecklingsarbete förs fram och hela utvecklingsprocessen beaktas. De flesta frågor behandlas i ett "från ax till limpa perspektiv".

De regionala kunskapscentra som nu planeras på många ställen skulle kunna spela en viktig roll, när det gäller att samla kunskap och att sprida den. Genom dessa kan också "när-högskolan" utnyttjas bättre än idag. Den är tyvärr inte så decentraliserad som man säger och tror. Högskolan måste ut i skolorna och ge av sin kunskap. Varför umgås vi inte mera? Nu är det ett antal kända estradörer, som åker runt i Sverige och sprider sina läror på studiedagar mm. Varför går skolorna på detta? Det behövs en kvalificerad diskussion på skolorna - varje diskussion borde kunna bli kvalificerad. I dag är fortbildningen utbudsstyrd. Det blir kurser, snutt föredrag och kända namn. Istället borde den kopplas till verksamhetsutveckling och skolans behov på ett tydligare sätt.

Tid är en faktor som dyker upp då och då i diskussionen. Tillgången till tid - hur ser den ut och hur kan den göras mer tillgänglig? Tyvärr "kolonialiseras" tiden ofta av administrativt arbete, som någon uttryckte det. Stöd kärnverksamhet -

kringverksamhet tenderar att öka! Någon annan påpekade att det gäller att vara rädd om det lilla utrymme som finns, även om det är svårt: "Skapa ytterfält för att få starka innerfält eller minivärldar ... skapa "slack" i verksamheten." Det pågår mycket. Se det! Förändring pågår - upptäck den!

Forskas det om rätt saker?

Nu kan skolorna ge uppdrag till högskolan och därmed påverka vilka områden som uppmärksammas. Det kan skapa nya kanaler för förändring och nya frågeställningar att forska om. Forskningen kan ge modeller för utveckling. Men en fråga som man måste ställa sig är om all forskningskunskap är lämpad för användning. Det måste finnas forskning för forskningens egen skull också. Det är en diskussion, som högskolan måste föra. Lärarutbildningen har en viktig funktion att fylla här genom att stimulera båda diskurserna och se till att relevant kunskap kommer ut till lärarna. Forskningscirkeln, som den presenteras av Gunilla Härnsten, kan spela en viktig roll för detta. Det gäller också att få in forskningen i de utvecklingsarbeten som pågår i skolor och kommuner. Genom att stimulera uppbyggnaden av nätverk, kan man börja i sitt eget arbete.

Tyvärr hamnar många lärare i forskarnas dilemma, nämligen bl.a. att ta tid till att skriva ansökningar. Få får någon utdelning för den mängd tid som avsätts för detta. Det finns en viss styrning bakom anslagets uppbyggnad och samtidigt en viss överbyråkratisering av systemet. Kan man hitta en modell för fasta resurser och fast ekonomi? Decentraliseringen skapar förvisso utrymme för ekonomisk kreativitet. Minivärldarna har mycket kompetens och nya modeller går säkert att utveckla. Alla bidrag är naturligtvis välkomna, men måste projekt vara pengaberoende?

Forskningsanvändning och utvecklingsarbete pågår redan. Framtiden kommer fort.

Det finns starka motkrafter - diken - de som inte vill lämna ifrån sig något, varken kunskap eller erfarenheter. Ibland är skolan omedveten om detta, men skulle kunna knyta kontakter. Det nya läraravtalet ger vissa ramar för förändring - fixar allt, sa någon. Mycket klokt har sagts i panelen – fortsatt diskussionen hävdade flera.! Den måste nå de icke-frälsta också.

Sammanfattning.

Odd Zschiedrich sammanfattade genom att likna vårt arbete med det som drottning Margareta att genomföra Kalmar-unionen, nämligen visioner, idéer, tankar, kraft, mål och ork. Han önskade oss alla lycka till i vårt arbete.

DAG 2.

HUR GÅR VI VIDARE?

En sammanfattning.

Annika Andrae Thelin

Skolverket

Avsikten med dag två var att några deltagare ur föregående dags paneldiskussion samt några särskilt inbjudna skulle diskutera hur man mera konkret kan fortsätta att arbeta med forskningsanvändning och forskningssamverkan i regionen. Ett viktigt samarbete att finna former för är det med Skolverkets fältorganisation. Det gäller alltså att få till stånd några praktiska aktiviteter, att få ett aktivt engagemang för dessa frågor på olika nivåer och att få ut och fram resultat från forskning genom t ex projekt, nätverk eller andra arenor.

De medverkande representerade lärare, skolledare, tjänstemän och politiker på kommunal nivå, Universitetet/Högskolan, Lärarutbildningen, Svenska kommunförbundet, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet och Skolverket.

Inledningsvis summerade vi våra intryck från dag 1. Därefter gick vi vidare och försökta vara mera konkreta. Diskussionens huvudfrågor var alltså:

** Reflektera över gårdagen. Vad gav den? Det är önskvärt att var och en lyfter fram något som är värt att betona. Vad är det?*

** Vad kan du inom ramen för din verksamhet göra för att stödja och uppmuntra ett bättre forskningsanvändande?*

Reflektioner efter gårdagens symposium. Något som var värdefullt.

Alla var eniga om att gårdagens symposium mycket tydligt pekade på att forskningsanvändning inte bara är en fråga om att sprida information. Möten behövs för att överbrygga misstro och brist på insikt i den andres kunskap och erfarenheter och den andres arbetsvillkor. Det är som någon uttryckte det ett möte över diken, en bro mellan två världar. Det behövs möten mellan de olika kulturerna. Det krävs stor ödmjukhet och respekt i ett sådant närmande. Det gäller också att upptäcka de möjliga länkarna. Uttrycket att upptäcka och använda "slack" kom tillbaka i diskussionen även denna dag.

Hultman hänvisade till sitt inlägg under dag 1 och vikten av att etablera kanaler och avsätta tid för samarbete mellan högskolan/universitet och skolan. Utrymmet för dessa måste man både skapa och uppfinna – helst inom redan pågående aktiviteter. Man måste skapa något slags friutrymme i organisationen. Hultman talar om "slack i organisationen". Innehållsmässigt kan det t.ex. innebära att man försöker lyfta fram det gemensamma: en forskningssyn som inte är alltför akademisk. Kan man gå från en utbildningssyn till en forskningssyn inom lärarutbildningen? Kan man skapa nya resurser på olika sätt – nytt slack – t.ex. skoldoktorander, kommundoktorander, FoU-medel där skolor medverkar aktivt etc.

En fråga som flera undrade över var: Var finns det i dag pengar till skolforskning, när Skolverkets forskningsanslag minimerats? Hur blir det om den pedagogiska forskningen tynar? Kan annat fylla gapet?

De områden som lyftes fram som särskilt viktiga från symposiet var följande: att organisationen i kommunerna måste utvecklas för att inte hindra utvecklingen, att tjänstekonstruktionen behöver ses över, att utvecklingsarbete och examensarbete kan forskningsanknytas, att forskningen kan göras mer tillgänglig och att vi måste reflektera över framtidens skola och ha visioner.

Man ansåg att organisationen i kommunerna måste utvecklas för att man ska få till stånd realistiska lösningar, som gynnar utveckling, förändringsarbete och kreativa initiativ. Det måste ges möjlighet till möten med bra innehåll eller som utvecklar bra innehåll. Pedagogiskt Centrum i Kalmar är ett gott exempel på ett initiativ till organisationsförändring för att främja innehållslig utveckling. Liknande och andra mötesplatser måste till fort. Mycket händer i skolan i dag och förväntningarna är stora. Risken är att man inte ser vart det bär. Organisationen måste också ge utrymme för sådant samarbete mellan högskolan och kommunerna, som gynnar dessa möten. Utvecklingen av regionala centra på olika orter kan vara en väg att gå, förutsatt att det inte blir ett nytt pedagogiskt och organisatoriskt modeord. Men det räcker inte. Det är tänkandet om dessa frågor, som måste förändras.

Tjänstekonstruktionen ligger nära organisationsfrågorna. Lärartjänsterna behöver utvecklas såväl i skolan som i lärarutbildningen. Man kan tänka sig att ha kontaktpersoner för forskning på skolan och i högskolan. Man skulle också kunna tänka sig att byta tjänster mellan skolan och högskolan och att ha kombinationstjänster t.ex., 50/50 eller liknande.

Mötesplatser är inte bara symposier och seminarier. De kan också finnas inbyggda i systemet, t ex i utvecklingsarbeten i skolor och kommuner och examensarbeten i lärarutbildningen. Det är en angelägen kvalitetsfråga för högskolan. Samtidigt som det kan hjälpa till att avdramatisera forskningen kan det också ge lärare och studerande en realistisk bild av vad forskning är. Idag tycks många ha förlorat perspektivet på att en forskare faktiskt har en ganska lång utbildning bakom sig och att den kan vara värdefull.

Tillgängligheten till forskning och forskningsresultat måste bli bättre! Det är inte bara en fråga om att sprida resultat och att forskarna ska skriva så att man förstår. Det handlar också om, att man kan träffa forskare och diskutera, att man har tid till detta och att det är sanktionerat i skolans kultur. Det krävs också att man som användare kan söka kunskap t ex med bibliotekets hjälp. Kunskapsbehoven är ofta situationsbundna och det krävs, att man vet vart man ska vända sig och har upparbetade kanaler för det. Icke desto mindre kan man nog konstatera, att lärarna i den här diskussionen frågade sig: Var finns forskarna? Forskningen är en sluten värld för många lärare.

Läraryrkets karriärvägar är få. Det är inget nytt, utan har konstaterats i många sammanhang. Forskningsanknytningen skulle utveckla yrket bl.a. genom att lärarutbildningen blev en del av högskolan 1977. Det har varit en lång väg att gå och den är fortfarande knagglig. De som lyckats ta sig fram den här vägen har gjort det på slingrande stigar och oftast på högskolans akademiska och traditionella villkor. Nu efterlyser man doktorandtjänster för lärare. Föreläsningen om forskningscirkel fick mycket starkt gehör, genom att den ger en möjlighet för aktiva lärare att komma i kontakt med ett vetenskapligt, kritiskt och reflekterat tänkande. Cirkeln skulle kunna vara del av en forskarutbildning.

En viktig fråga som även den här gruppen ville lyfta fram var: Hur ser framtiden ut?

På många sätt upplever man, att vi är i ett skifte mellan den "gamla" skolan och den "nya". Vad kommer att hända? Hur ser skolan ut om 10-15 år? Hur ser samhället ut? Vi måste ges/ta oss tid att fundera över detta och diskutera det. Vi behöver tid för reflektion. Symposiet är ett bra initiativ och ett gott exempel i den riktningen. Vi behöver mer sådant. Framtidsforskare har också sin givna plats i dessa diskussioner.

Vad kan vi göra för att stödja och uppmuntra ett bättre forskningsanvändande?

Många värdefulla inlägg gjordes i den diskussion som vi förde. Alla vinnlade sig om att komma med konkreta idéer, som inte var krångligare än att de var genomförbara i dagsläget. Inte minst betonade många, att vi behöver samarbeta mera och bättre och att fler initiativ liknande det i går och i dag behöver tas. Denna typ av möten hade tidigare aldrig hållits vid Högskolan i Kalmar. Mer sådant och fler än högskolan kan ta initiativ!

Det är inte lätt att på ett rättvisande sätt sammanfatta det som sades. Eftersom avsikten är att följa upp föreslagna aktiviteter och åtgärder hösten 1998, så är det i alla fall viktigt att försöka samla ihop de konkreta åtgärder som föreslogs och att också se från vem tankarna kom. Jag har valt att sammanfatta de åtgärder som respektive deltagargrupp föreslog. Det innebär, att jag redovisar de förslag som kom från Högskolan i Kalmar, deltagande kommuner i Kalmar län, Svenska Kommunförbundet, Läraförbundet, Lärarnas Riksförbund och Skolverket. Inom parentes nämner jag de personer som tagit upp respektive åtgärd/fråga, för att vi på ett enkelt sätt ska kunna arbeta vidare med dessa hösten 1998.

Högskolan i Kalmar.

Inom Högskolan i Kalmar pågår just nu en översyn av lärarutbildningen bl.a. praktikorganisationen, när det gäller handledarorganisationen samt möjliga lärarutbyten och kombinationstjänster mellan Högskolan och kommunerna. Forskningsanknytningsfrågor blir viktiga i översynen. Arbetet med ett regional kunskapscentrum är en annan uppgift, där Högskolan kan bevaka att forskningsfrågor och forskningsanvändning får en tydlig funktion. (*Stig Sjödin*)

En forskningsidé kom upp och följande fråga ställdes: Hur tänker man egentligen om forskning i lärarutbildningen? Seminarietradition och akademisk tradition blir gärna slagord i utredningar och debatt. Det behövs kommunikationsredskap. Hur ser de ut? (*Hans Wetterholm*)

Högskolan har tidigare haft "forskningskurser" för lärare som givits poäng. Det har varit t ex "Vetenskapligt tänkande", "Forskare berättar" m.fl. Det vore kanske värt att ta upp den tanken igen. I dag skulle man kunna utgå från kapitel 3 i utredningen Skola för bildning. (*Hans Wetterholm*)

I dag finns en del konkreta idéer om projektsamarbeten mellan Högskolan och kommunerna. Christer Ramstedt om ämnesteorier och praktik, Peter Carlsudd om PBL och ämnesdidaktik samt Ulla-Karin Nordäng och Per Lindqvist om arbetslags utbildning. Alla dessa frågor är forskningstäta. (*Hans Wetterholm*)

Svenska Kommunförbundet.

Dagens diskussion har visat, att vi är en grupp som skulle kunna ha stort utbyte av

varandra, om vi samarbetar mer. Ett sätt att lösa det vore att försöka bilda "ett nätverk på nätet" och diskutera med varandra. Det enklaste sättet att börja på är, att vi ger varandra våra e-mail och startar med att meddela oss med varandra, ge tips och att använda varandra som resurs och särskilt då när det gäller skolforskning och forskningsfrågor. (*Lennart Axelsson, Växjö*)

Det finns alltid en risk med att försöka få med forskningsfrågor i alla möjliga sammanhang. Ett typiskt exempel är diskussionen om regionala kunskapscentra. Även om det är bra och viktigt verkar det som om allt ska finnas med i dessa. Jag tror det är viktigt med möten som är vikta för forskningsfrågor och forskningsanvändning liknande det vi gör i dag och gjorde i går. Annars drunknar forskningen i allt annat. (*Marianne Wedin, Stockholm*)

Kommunförbundet kan på olika sätt bidra genom att stötta t ex möten mellan regioner. Men initiativet måste komma underifrån. När det gäller forskningsfrågorna ser vi oss därför som mäklare. Vi kan se till att forskningsresultat sprids, göra känd den forskning som pågår etc. (*Marianne Wedin, Stockholm*)

Mötesplatser och samarbete behöver stimuleras. Mötesplatser behövs för att synliggöra kunskapsbehov och forskning. Det kan utveckla samarbetet och ge nya modeller för detta. Det skulle vara roligt att försöka stimulera. (*Irene Hedfors, Markaryd*)

Läraryrket.

Vi får inte glömma att läraryrket är ett möte i sig. Läraryrket omfattar både teori och praktik. Ämnesinstitutionerna måste ta ett större ansvar för ämnesteorins möte med skolutvecklingen. Här borde forskningen verkligen kunna komma in på ett naturligt och självklart sätt. Det är en stor utmaning. (*Anna-Lena Lundberg, Stockholm*)

I en decentraliserad skola är det viktigt att försöka få igång regionala och lokala mötesplatser och fungerande nätverk kring forskning- och utvecklingsarbete. Läraryrket, Läraryrket Riksförbund och Kommunförbundet har regionala organ som kan samverka, stötta och driva processen framåt. En uppgift är att verka för att forskning integreras i själva arbetet. Skolans utvecklingsarbete behöver stöd av forskningen. (*Anna-Lena Lundberg, Mats Gudmundsson och Marianne Wedin, Stockholm*)

De olika högskolorna och universiteten borde samarbeta mera. Vi är flera på ganska nära avstånd och också med närhet till Kalmar län. Det gäller t.ex. Linköpings universitet och Högskolan i Kalmar borde samarbeta bättre. (*Ulf Fredriksson, Linköping*)

Mötesplatser behövs för att visa på behov av kunskap och därigenom stimulera och utveckla forskningsanvändning. Vi vill vara med och utveckla modeller för detta. (*Eva Vollmer, Växjö*)

Läraryrket Riksförbund.

Vi kommer att stimulera arbetet med "En satsning till 2 000" i den här regionen och därmed också forskningsanvändningen. (*Anders Fridman, Linköping*)

Vi har samarbetat med Högskolan och Kalmar kommun i studiedagar, studiecirkel och grupparbeten i skolan. Det senare har bl.a. varit ett försök att få med yrkeslärarna, men det har inte varit så lätt. Allt har varit mycket värdefullt. Det viktiga är, att försöka få fram modeller för detta arbete. Det är möjligt. Vi kommer att fortsätta att arbeta med detta. (*Lars Carlsson, Kalmar*)

Kontakter mellan skolan och forskningen kan utvecklas t.ex. genom att lokala avtal sluts mellan högskola och kommun om möjligheter till lärarutbyte, att lärare ges möjlighet till att arbeta deltid i skolväsendet kombinerat med forskning på deltid, att flexibla system för lärarutbildares kontakt med skolverksamheten skapas, att kontakterna inom regionala centra utnyttjas och att lärarstuderandes examensarbeten kan utvecklas för ökade kontakter. Ytterligare ett exempel är det samarbete som Lärarnas Riksförbund har med Lunds universitet, för att utveckla en ny lektorsutbildning avsedd för lektorstjänst i skolan och vid högskolan. (*Mats Gudmundsson, Stockholm*)

Kommunerna.

Det behövs ett samarbete för skolutveckling mellan Högskolan i Kalmar och kommunerna. Det här är första gången jag bjuds in till Högskolan för att diskutera skolutveckling. Det känns mycket viktigt och stimulerande. Låt oss se det här som en början och ta ömsesidiga initiativ. (*Birgitta Elfström, Kalmar*)

I skolpolitiken och när det gäller barn- och ungdomsfrågor över huvud taget finns det utrymme för att föra in forskningsanvändningsfrågorna och uppmärksamma dem både när det gäller organisation och innehåll. Lärarutbildning, lärtjänsten och lärarnas status är exempel på områden som kan bevakas (*Lena Hallenberg (s) och Malin Almqvist (m), båda från Kalmar kommun*).

I Kalmar kommun har man gjort några större undersökningar och samlat in stora datamaterial, t ex LÄSK-projektet om läs- och skrivkunnsigheten bland eleverna. Dessa datamaterial är långt ifrån utnyttjade till fullo. Flera intressanta frågeställningar kan belysas i dessa data, som lämpar sig väl för examensarbeten inom lärarutbildningen. Här finns goda möjligheter till samarbete mellan Högskolan och kommunen. Skolförvaltningen kommer att stimulera ett sådant samarbete. (*Ia Nyström, Kalmar*)

Några skolor i Kalmar kommun har startat förhandlingar med Högskolan om uppdrag, när det gäller utbildning av arbetslag. Dessutom har man diskuterat utveckling av lärarutbildningen särskilt 4-9 programmet. Där finns möjligheter till examensarbeten. (*Monica Edman, Kalmar*)

Det finns en risk för att Högskolan i första hand utvecklar sina kontakter med Kalmar kommun och södra regionen. Flera påpekade, att norra delen av länet inte får glömmas bort. Ny teknik kan vara till hjälp, som t ex distansundervisningen. Det går nu att länka delar av länet till Högskolan i Kalmar och det måste utnyttjas och utvecklas. Har vi tekniken behöver vi också utveckla undervisningsmetoderna. Forskningscirkeln är en ny utmaning, i den form som Gunilla Härnsten presenterade den, och tankar på att försöka utveckla det i Vimmerby framfördes. Likaså finns det intresse för att försöka utveckla begreppet "minivärldar", som Glenn Hultman talade om i sin föreläsning. (*Christina Gerger, Vimmerby*)

Problemet att norra delen av länet känner sig utanför Högskolan i Kalmar och

södra regionen återkom. Det behöver sägas, så att kontaktnät skapas som inte är uteslutande utan inneslutande. Olika modeller bör beaktas. Samarbete mellan högskolor kan också utvecklas. (*Kerstin Åverling, Oskarshamn*)

Skolverket.

Skolverket har ett särskilt projekt för att stötta utvecklingen av regionala kunskapscentra. Till det är också knutet vissa utvecklingsinsatser, som vi kan använda i fältorganisationen som stöd för utveckling. Vi kan också aktivt vårt samarbete med fältorganisationen i Linköping, eftersom det finns två fältkontor i den här regionen. Vi har också inlett ett arbete i seminarier med lokala skolpolitiker och rektorer. I dessa kontakter kan forskningsfrågor naturligt tas upp. Det vore önskvärt, att de lokala högskolorna kunde bidra med abstract från forskning inom sina institutioner. Det skulle underlätta arbetet. (*Ulf Brändefors, Kenneth Pålsson, Växjö*)

Fältavdelningen i Växjö träffar årligen representanter för de högskolor som finns inom regionen. Dessa kontakter kommer att utvecklas efterhand och bidra till en spridning av idéer och forskningsresultat till kommunerna genom den konferensverksamhet Skolverket bedriver i regionen. (*Ulf Brändefors, Kenneth Pålsson, Växjö*)

Ett nätverk för e-post både för dag 1-deltagarna och dag 2-deltagarna är preliminärt planerat. Vi kan använda dessa nätverk, för att sprida information om skolforskning. Vi kan också använda dem som ett forum för diskussion. Vi kan göra dem till vad vi själva vill. I båda avseenden måste någon samordna arbetet, annars finns en risk för att det dör bort. Vi kan börja med att sända runt en lista över gruppdeltagarnas e-post-adresser. Skolverket sprider information om e-post-adresserna och tar också initiativ för att utveckla nätverksdiskussionen. (*Annika Andræ Thelin, Skolverket*)

Forskningscirkel som metod för forskningsinformation/användning är intressant och bör provas bland lärare och inom lärarutbildningen. Inom Skolverkets egen organisation har möjligheterna diskuterats. Skolverket försöker också utveckla detta i samarbete med Högskolan i Kalmar. (*Annika Andræ Thelin, Skolverket*)

Forskarna

Forskningen inom det här området fortsätter och de som deltog i diskussioner arbetar även framöver med forskningscirkel resp. samarbete mellan kulturer och minivärldar (*Gunnilla Härnsten, Uppsala och Glenn Hultman, Linköping*).

Sammanfattning.

Alla deltagare ville medverka aktivt i den här processen och mötas igen om ett år, för att se var vi står då och vilka möjligheter och hinder vi upplevt. Men, som någon klokt påpekade, det handlar om ett synsätt, som måste förändras. Det tar tid! Det måste få ta tid! Alla måste vara medvetna om det. Slutsatsen var också, att forskning är viktig och att forskningsprojekt är bra. Men vi måste alla aktivt arbeta för möten mellan forskare och användare, för broar över de diken som finns, för avdramatisering av forskningen bl.a. genom att få ut forskningsresultaten till användarna.

Vi måste få möjligheter att pröva olika modeller för att forskning kommer till användning och nytta. Forskningscirkeln kan vara ett sätt, men säkert finns det

andra vägar att gå. Vi behöver bättre kunskap om skolans mini världar och denna kunskap måste göras intressant för skolan. Kanske är det i den kunskapen som de olika kultureerna kan mötas och utvecklas. Lärare måste överleva bland alla sina uppgifter och finna stimulans till utveckling.

VAR och HUR finner man utrymmer för en pedagogisk diskussion, som kan leda till, att forskning blir en naturlig del av och i skolan?

Skolverket inbjuder till symposium

**FORSKNINGEN I SKOLAN
SKOLAN I FORSKNINGEN**

Ett möte på lika villkor

**Skolverket i samarbete med
Svenska Kommunförbundet, Lärarförbundet,
Lärarnas Riksförbund samt Högskolan i Kalmar**

INBJUDAN

Avändningen av forskning om skolan kan handla både om förståelse och tillämpning. Det kan också handla om delaktighet i forskningsprocessen och om forskning i skolan. Kunskapsuppbyggnad om skolan är en process, som många är delaktiga i. För att kunskapen ska bli tillgänglig, diskuterad och använd behöver de som arbetar med och i denna process mötas i samtal. Kunskap om den egna skolan behöver förstås och göras begriplig både för dem som arbetar i den och för andra. För detta är det viktigt med samarbete, samverkan och samordning.

För att stimulera utvecklingen av mötesplatser och arenor för diskussion kommer ett antal symposier att anordnas. Det första blir i Kalmar den 22 oktober 1997.

Syftet är att lärare, skolledare, politiker och tjänstemän i kommunerna, representanter för Skolverkets fältorganisation samt forskare och lärarutbildare från universitet och högskola ska mötas i en diskussion om viktigt pågående forsknings- och utvecklingssamarbete och om hur samverkan och samordning i fortsättningen kan komma igång, stimuleras och stödjas.

Syftet är också att stimulera samverkan och samarbete när det gäller stöd till forskningsinformation och forskningsanvändning på regional och lokal nivå mellan Skolverkets fältorganisation, lokala representanter för Svenska Kommunförbundet, Läraförbundet och Lärarnas Riksförbund samt universitet/högskola.

Symposiet vänder sig till lärare, skolledare, regionens tjänstemän och politiker med ansvar för skola och barnomsorg i kommunen, lärarutbildare samt skolforskare vid universitet/högskola.

Välkommen till symposiet i Kalmar onsdagen den 22 oktober 1997!

Sista anmälningsdat 10/10

Frågor besvaras av Annika Andræ Thelin, tel. 08-723 32 23, fax 08-22 44 20 och Hazel Williamson, tel. 08-723 32 64.

PROGRAM
Högskolan i Kalmar 1997-10-22
Hörsalen Falken

09.00 - 10.00	SAMLING OCH MORGONKAFFE
10.00 - 10.15	<i>Välkommen</i> Rektor Örn Taube , Högskolan i Kalmar
10.15 - 10.30	<i>Symposiets syfte</i> Överdirektör Lena Landgren , Skolverket
10.30 - 12.00	<i>Forskningsvetande och vardagskunskap</i> Docent Glenn Hultman , Linköpings universitet Skolor från Albatross- och FOKUS-projekten medverkar
12.00 - 13.30	LUNCH
13.30 - 14.40	<i>Lärares professionalism och yrkesetik</i> Fil dr Gunnel Colnerud , Linköpings universitet Skolor från forskning och läraetik medverkar
14.40 - 15.00	KAFFE
15.00 - 15.30	<i>Reflekterad praktik i en målstyrd skola</i> Fil dr Mikael Alexandersson , Göteborgs universitet
15.30 - 16.00	<i>Forskningscirkelns kunskapssyn utmanar</i> Docent Gunilla Härnsten , lärarhögskolan i Stockholm
16.00 - 16.15	PAUS
16.15 - 17.45	Paneldiskussion <i>Om forskningssamarbetets värde och möjligheter</i> Diskussionsledare: Slottschef Odd Zschiedrich , Kalmar Stad Medverkande: Sektionschef Louise Fernstedt , Svenska Kommunförbundet Distriktsordförande Lars Carlsson , Lärarnas Riksförbund Rektor Per Tornberg , Lärarförbundet Undervisningsrådet Ulf Brändefors , Skolverkets fältorganisation Lärarytildare från Högskolan i Kalmar Skolpolitiker och tjänstemän från Kalmar län Dagens föreläsare, forskare, rektorer och lärare
18.00	<i>Symposiet avslutat</i> Fil dr Annika Andræ Thelin , Skolverket

Symposieansvarig och samordnare; Annika Andræ Thelin, Skolverkets forskningsprogram

KALMAR - NORDENS HUVUDSTAD 1997

Skolverket

Bilaga 2

Presentation

Malin Almqvist är 27 år och moderat politiker. Hon är ledamot i Barn- och Ungdomsnämnden samt i Kalmarsunds Gymnasieförbund.

Mikael Alexandersson, som är universitetslektor vid Göteborgs universitet, har arbetat med analyser av lärares reflektion och genomfört studier av olika reformer inom utbildningsområdet. Han studerar för närvarande vad en ”reflekterad praktik” kan innebära för skolan och hur undervisningsinnehåll uppfattas i olika skolformer från förskola till högskola.

Annika Andrae Thelin är fil.dr. i pedagogik och undervisningsråd i Skolverket med forskningsfrågor som ansvarsområde. Hon leder ett forskningsarbete vid Högskolan i Kalmar, FOKUS-projektet, som handlar om lärarutbildare, skolledare och lärare som forskningsanvändare – ett möte mellan praktik och teori.

Gunnel Colnerud är fil.dr. i pedagogik och leg. psykolog med specialistbehörighet i pedagogisk psykologi. Hennes forskningsintresse är professionalism och yrkesetik i bl.a. läraryrket. 1995 disputerade hon på avhandlingen *Lärares yrkesetik. En empirisk studie av lärares yrkesetiska konflikter i grundskolan.*

Lena Hallengren är 24 år och politiskt aktiv inom socialdemokraterna såväl som inom dess ungdomsförbund. Hon är utbildad lärare och har sedan ett år tillbaka ett förtroendeuppdrag inom kommunstyrelsens arbetsutskott i Kalmar kommun.

Glenn Hultman är docent i pedagogik vid Linköpings universitet. Hans forskningsintresse gäller förnuft och drivkrafter i ”den lilla enheten” i skolor, småföretag och kommuner. Olika studier fokuserar kunskapsutnyttjande, förändringsprocesser, lärande och ledarskap. Han är även verksam inom det nybildade Centrum för Kommunstrategiska Studier vid Linköpings universitetet.

Gunilla Härnsten är docent i pedagogik och universitetslektor vid institutionen för specialpedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm. För närvarande arbetar hon också vid Sveriges Lantbruksuniversitet, för att där utveckla former för möten mellan teori och praktik. Det är sådana möten som är ett av hennes huvudintresse och som bl.a. tagit sig uttryck i arbetet med forskningscirklar. Skrifter av intresse i detta sammanhang är *Forskningscirkeln – pedagogiska perspektiv* (1991), *How to bridge the gap* (i Tydén 1995), *Den långa vägen till föräldrainflytande* (1995) och *Vems kunskap räknas? Forskningscirkelns kunskapsyn utmanar* (1997).

Lena Landgren Överdirektör vid Skolverket sedan 1991. Tidigare verksam vid Riksrevisionsverket och Statskontoret.

Jörgen Larsson är lärare och arbetar sedan 1977 på Navestadskolan i Norrköping. Där arbetar han med skolutveckling inom ramen för Svenska kommunförbundets och de två lärarförbundens projekt "Albatross". Han är adjunkt i NO-ämnena, men har även läst historia och samhällskunskap på fritid, samt nu senast pedagogik. Han "väntar" nu på tid för att kunna skriva färdigt sin C-uppsats, som är ett försök till attitydundersökning bland lärarna i Norrköpings kommun. Läsåret 96/97 deltog han som praktikerrepresentant vid planeringdiskussioner och utformning av Norrköpings nya lärarutbildning, som startade ht 1997.

Per Lindqvist är utbildad mellanstadie lärare. Sedan 1997 har han arbetat vid Högskolan i Kalmar som universitetsadjunkt i pedagogik. Han skriver just nu på sin D-uppsats i pedagogik, som handlar om lärarsamarbete och lärarkulturer. I projektet har arbetslag, som "pratad pedagogik" studerats. Projektet har ingått i Högskolans i Kalmar s.k. FOKUS-projekt där forskningsnytta och möten mellan praktik och teoristuderas. Han har medverkat i Svenska kommunförbundets och lärarfackens referensgrupp "Forska om skolan – också i skolan" som under en två års period försökt spåna fram idéer om hur man skulle kunna koppla skola och forskning närmare varandra.

Eva Nordin är bosatt i Linköping och har varit SO-lärare på högstadiet i mer än tjugo år. En tredjedel av hennes nuvarande tjänst är vikt för ledningsuppgifter. Hon är arbetsenhetsledare för ett arbetslag och ingår i skolans ledningsgrupp. Tack vare det uppdraget har hon varit en av de ansvariga i utvecklingsarbetet och genomförandet av LPO på skolan. Vid sidan av sin tjänst undervisar hon i religionskunskap och metodik på lärarhögskolan i Linköping.

Örn Taube. Är rektor vid Högskolan i Kalmar sedan den 1 juli 1995. Dessförinnan var han verksam som universitetslektor i växtfysiologi och utbildningsledare vid Umeå universitet fram till 1989. Därefter har han varit chef för utbildnings- och forskningsbyrån vid KTH 1989 – 1994 och vid Karolinska institutet 1994 – 1995.

Odd Zschiedrich. Har varit lärare och skolledare med ett förflutet som bl.a. lärarfortbildare på Högskolan i Kalmar. Han har arbetat inom mediavärlden och är nu slottschef sedan två år på Kalmar Slott.

Skolverket inbjuder till symposium

Bilaga 1

**FORSKNINGEN I SKOLAN
SKOLAN I FORSKNINGEN**

Ett möte på lika villkor

**Skolverket i samarbete med
Svenska Kommunförbundet, Lärarförbundet,
Lärarnas Riksförbund samt Högskolan i Kalmar**

INBJUDAN

Användningen av forskning om skolan kan handla både om förståelse och tillämpning. Det kan också handla om delaktighet i forskningsprocessen och om forskning i skolan. Kunskapsuppbyggnad om skolan är en process, som många är delaktiga i. För att kunskapen ska bli tillgänglig, diskuterad och använd behöver de som arbetar med och i denna process mötas i samtal. Kunskap om den egna skolan behöver förstås och göras begriplig både för dem som arbetar i den och för andra. För detta är det viktigt med samarbete, samverkan och samordning.

För att stimulera utvecklingen av mötesplatser och arenor för diskussion kommer ett antal symposier att anordnas. Det första blir i Kalmar den 22 oktober 1997.

Syftet är att lärare, skolledare, politiker och tjänstemän i kommunerna, representanter för Skolverkets fältorganisation samt forskare och lärarutbildare från universitet och högskola ska mötas i en diskussion om viktigt pågående forsknings- och utvecklingssamarbete och om hur samverkan och samordning i fortsättningen kan komma igång, stimuleras och stödjas.

Syftet är också att stimulera samverkan och samarbete när det gäller stöd till forskningsinformation och forskningsanvändning på regional och lokal nivå mellan Skolverkets fältorganisation, lokala representanter för Svenska Kommunförbundet, Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund samt universitet/högskola.

Symposiet vänder sig till lärare, skolledare, regionens tjänstemän och politiker med ansvar för skola och barnomsorg i kommunen, lärarutbildare samt skolforskare vid universitet/högskola.

Välkommen till symposiet i Kalmar ondagen den 22 oktober 1997!

Sista anmälningsdat 10/10

Frågor besvaras av Annika Andræ Thelin, tel 08-723 32 23,
fax 08-22 44 20 och Hazel Williamson, tel 08-723 32 64.

PROGRAM

Högskolan i Kalmar 1997-10-22

Hörsalen Falken

09.00 - 10.00	SAMLING OCH MORGONKAFFE
10.00 - 10.15	<i>Välkommen</i>
10.15 - 10.30	Rektor Örn Taube , Högskolan i Kalmar
10.30 - 12.00	<i>Symposiets syfte</i> Överdirektör Lena Landgren , Skolverket <i>Forskningsvetande och vardagskunskap</i> Docent Glenn Hultman , Linköpings universitet Skolor från Albatross- och Fokus-projekten medverkar
12.00 - 13.30	LUNCH
13.30 - 14.40	<i>Lärares professionalism och yrkesetik</i> Fil dr Gunnel Colnerud , Linköpings universitet Skolor från forskning och lärareetik medverkar
14.40 - 15.00	KAFFE
15.00 - 15.30	<i>Reflekterad praktik i en målstyrd skola</i>
15.30 - 16.00	Fil dr Mikael Alexandersson , Göteborgs universitet <i>Forskningscirkelns kunskapssyn utmanar</i> Docent Gunilla Härnsten , lärarhögskolan i Stockholm
16.00 - 16.15	PAUS
16.15 - 17.45	Paneldiskussion <i>Om forskningssamarbetets värde och möjligheter</i> Diskussionsledare: Slottschef Odd Zschiedrich , Kalmar Stad Medverkande: Sektionschef Louise Fernstedt , Svenska Kommunförbundet Ditriksordförande Lars Carlsson , Lärarnas Riksförbund Rektor Per Tornberg , Lärarförbundet Undervisningsrådet Ulf Brändefors , Skolverkets fältorganisation Läroinnehållare från Högskolan i Kalmar Skolpolitiker och tjänstemän från Kalmar län Dagens föreläsare, forskare, rektorer och lärare
18.00	<i>Symposiet avslutat</i> Fil dr Annika Andrae Thelin , Skolverket

Symposieansvarig och samordnare; Annika Andrae Thelin, Skolverkets forskningsprogram

KALMAR - NORDENS HUVUDSTAD 1997

Skolverket

Bilaga 2

Presentation

Malin Almqvist är 27 år och moderat politiker. Hon är ledamot i Barn- och Ungdomsnämnden samt i Kalmarsunds Gymnasieförbund.

Mikael Alexandersson, som är universitetslektor vid Göteborgs universitet, har arbetat med analyser av lärares reflektion och genomfört studier av olika reformer inom utbildningsområdet. Han studerar för närvarande vad en ”reflekterad praktik” kan innebära för skolan och hur undervisningsinnehåll uppfattas i olika skolformer från förskola till högskola.

Annika Andrae Thelin är fil.dr. i pedagogik och undervisningsråd i Skolverket med forskningsfrågor som ansvarsområde. Hon leder ett forskningsarbete vid Högskolan i Kalmar, FOKUS-projektet, som handlar om lärarutbildare, skolledare och lärare som forskningsanvändare – ett möte mellan praktik och teori.

Gunnel Colnerud är fil.dr. i pedagogik och leg. psykolog med specialistbehörighet i pedagogisk psykologi. Hennes forskningsintresse är professionalism och yrkesetik i bl.a. läraryrket. 1995 disputerade hon på avhandlingen *Lärares yrkesetik. En empirisk studie av lärares yrkesetiska konflikter i grundskolan.*

Lena Hallengren är 24 år och politiskt aktiv inom socialdemokraterna såväl som inom dess ungdomsförbund. Hon är utbildad lärare och har sedan ett år tillbaka ett förtroendeuppdrag inom kommunstyrelsens arbetsutskott i Kalmar kommun.

Glenn Hultman är docent i pedagogik vid Linköpings universitet. Hans forskningsintresse gäller förnuft och drivkrafter i ”den lilla enheten” i skolor, småföretag och kommuner. Olika studier fokuserar kunskapsutnyttjande, förändringsprocesser, lärande och ledarskap. Han är även verksam inom det nybildade Centrum för Kommunstrategiska Studier vid Linköpings universitetet.

Gunilla Härnsten är docent i pedagogik och universitetslektor vid institutionen för specialpedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm. För närvarande arbetar hon också vid Sveriges Lantbruksuniversitet, för att där utveckla former för möten mellan teori och praktik. Det är sådana möten som är ett av hennes huvudintresse och som bl.a. tagit sig uttryck i arbetet med forskningscirklar. Skrifter av intresse i detta sammanhang är *Forskningscirkeln – pedagogiska perspektiv* (1991), *How to bridge the gap* (i Tydén 1995), *Den långa vägen till föräldrainflytande* (1995) och *Vems kunskap räknas? Forskningscirkelns kunskapssyn utmanar* (1997).

Lena Landgren Överdirektör vid Skolverket sedan 1991. Tidigare verksam vid Riksrevisionsverket och Statskontoret.

Jörgen Larsson är lärare och arbetar sedan 1977 på Navestadskolan i Norrköping. Där arbetar han med skolutveckling inom ramen för Svenska kommunförbundets och de två lärarförbundens projekt "Albatross". Han är adjunkt i NO-ämnen, men har även läst historia och samhällskunskap på fritid, samt nu senast pedagogik. Han "väntar" nu på tid för att kunna skriva färdigt sin C-uppsats, som är ett försök till attitydundersökning bland lärarna i Norrköpings kommun. Läsåret 96/97 deltog han som praktikerrepresentant vid planeringdiskussioner och utformning av Norrköpings nya lärarutbildning, som startade ht 1997.

Per Lindqvist är utbildad mellanstadielärare. Sedan 1997 har han arbetat vid Högskolan i Kalmar som universitetsadjunkt i pedagogik. Han skriver just nu på sin D-uppsats i pedagogik, som handlar om lärarsamarbete och lärarkulturer. I projektet har arbetslag, som "pratad pedagogik" studerats. Projektet har ingått i Högskolans i Kalmar s.k. FOKUS-projekt där forskningsnytta och möten mellan praktik och teoristuderas. Han har medverkat i Svenska kommunförbundets och lärarfackens referensgrupp "Forska om skolan – också i skolan" som under en två års period försökta spåna fram idéer om hur man skulle kunna koppla skola och forskning närmare varandra.

Eva Nordin är bosatt i Linköping och har varit SO-lärare på högstadiet i mer än tjugo år. En tredjedel av hennes nuvarande tjänst är vikt för ledningsuppgifter. Hon är arbetsenhetsledare för ett arbetslag och ingår i skolans ledningsgrupp. Tack vare det uppdraget har hon varit en av de ansvariga i utvecklingsarbetet och genomförandet av LPO på skolan. Vid sidan av sin tjänst undervisar hon i religionskunskap och metodik på lärarhögskolan i Linköping.

Örn Taube. Är rektor vid Högskolan i Kalmar sedan den 1 juli 1995. Dessförinnan var han verksam som universitetslektor i växtfysiologi och utbildningsledare vid Umeå universitet fram till 1989. Därefter har han varit chef för utbildnings- och forskningsbyrån vid KTH 1989 – 1994 och vid Karolinska institutet 1994 – 1995.

Odd Zschiedrich . Har varit lärare och skolledare med ett förflutet som bl.a. lärarfortbildare på Högskolan i Kalmar. Han har arbetat inom mediavärlden och är nu slottschef sedan två år på Kalmar Slott.

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

*Deltagarlistan***Bilaga 3**

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Agewall Roland	Teleborg Centrum Växjö	Smedsvängen 72 352 54 Växjö	0470-419 30
Ahlqvist Ulla-Britt	Klippans gymnasieskola	Klippans gymnasieskola Storgatan 9 264 80 Klippan ulla-britt-ahlqvist@klippan.se	0435-284 58
Alexandersson Mikael	Göteborgs universitet	Göteborgs universitet Inst. för Metodik Box 300 405 30 Göteborg	031-773 20 00
Almqvist Malin	Barn- och ungdomsnämnden, Kalmar kommun samt gymnasieför- bundet Kalmar län	Domaregatan 8 A 392 35 Kalmar	0480-207 04
Almqvist-Hagberg Ann-Kristin	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Andersen Bitte	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Andersson B-M	Lidhemsskolan i Västervik	Lidhemsskolan i Västervik Hallströmsgatan 27 593 50 Västervik	0490-882 03
Andersson Jan	Träningsskolan i Norrköping	Jutgatan 24 602 40 Norrköping	011-15 33 81
Andersson Laila	Förvaltningen för Barn-Utbildn- Kultur Ronneby Kommun	Förvaltningen för Barn-Utbildning-Kultur Ronneby Kommun 372 80 Ronneby laila.andersson@ronneby.se	0457-185 28
Andersson Lennart	Madesjöskolan Nybro	Madesjöskolan 382 80 Nybro lennart.andersson@nybro.se	0481-454 81
Andersson Ulla-Stina	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar	0480-44 60 25

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Andersson Vanja	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Andersson-Brandén Marianne	Vasaskolan Kalmar	Ålgatan 26 392 47 Kalmar	0480-257 72
Andrae Thelin Annika	Skolverket Stockholm	Skolverket 106 20 Stockholm annika.andrae.thelin@skolverket.se	08-723 32 23
Arnfelt Eva		Galeasvägen 7 352 55 Växjö	0470-814 88
Arnman Göran	Skolverket Lund	Skolverket i Lund Bankgatan 1 223 52 Lund goran.arnman@skolverket.se	046-19 09 41
Axelsson Lennart	Svenska Kommunförbundet Växjö	Svenska Kommunförbundet Vidéum 351 96 Växjö lennart.axelsson@kronoberg.komforb.se	0470-77 85 42
Bellander Irmeli	Barn- & utbildningskontoret	Barn- & utbildningskontoret 593 36 Västervik	
Bergdahl Per	Skolverket Uppsala	Skolverket Trädgårdsgatan 12 753 09 Uppsala per.bergdahl@skolverket.se	018-13 93 06
Bergström Marita	Lidhemsskolan i Västervik	Lidhemsskolan i Västervik Hallströmsgatan 27 593 50 Västervik	0490-882 03
Borgstedt Arne	Lärarnas Riksförbund Norrköping	Wilhelm Wibergs Gata 76 603 78 Norrköping	011-17 08 66
Borgstedt Ingrid	Lärarnas Riksförbund Norrköping	Wilhelm Wibergs Gata 76 603 78 Norrköping ingridb@degeer.norrkoping.se	011-17 08 66
Brattström Roland	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Brinkefors Lisbeth	Vasaskolan Kalmar	Vasaskolan Germundsgatan 7-9 382 45 Kalmar	0480-837 78
Brändefors Ulf	Skolverket Växjö	Skolverket i Växjö Klostergatan 13 352 31 Växjö ulf.brandefors@skolverket.se	0470-74 69 01
Carlberg Jerker	Stenbackaskolan Asarum	Stenbackaskolan Stenbackavägen 10 374 53 Asarum	0454-305 02
Carlsson Karin	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Carlsson Lars	Lärarnas Riksförbund Kalmar	Lärarnas Riksförbund Öhnellsgatan 46 392 30 Kalmar. lars.carlsson@kagg.gy-edv.kalmar.se	0480-839 50
Carlström Lena-Pia	Högskolan i Karlskrona/Ronneby	Högskolan i Karlskrona/Ronneby Pedagogiska utvecklingsenheten 371 79 Karlskrona	
Carlsudd Peter	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar peter.carlsudd@ro.hik.se	0480-44 63 71
Cederhalm Eva	G-Klavens fristående skola, Ronneby	G-Klavens fristående skola Kallinevägen 9 372 39 Ronneby	0457-150 90
Colnerud Gunnel	Linköpings universitet	Linköpings universitet 581 83 Linköping gunco@ipp.liu.se	013-28 10 00
Dahlström Magdalena	Kallingskolan	Kallingskolan Box 2074 372 02 Kallinge	0457-185 85
Donaldsson Mai	Gullabo Skola Torsås	Gullabo Skola Gullabo 2146 385 92 Torsås	0486-301 76

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Edman Monica	Östra Funkaboskolan Kalmar	Östra Funkaboskolan Jägarvägen 1-3 393 50 Kalmar monica.edman@kommun.kalmar.se	0480-837 05
Eklund Karl-Bertil	Lärarnas Riksförbund Växjö	PL 1172 Evedal 352 63 Växjö	0470-631 09
Elam Charlotte	Högskoleverket Stockholm	Högskoleverket Box 7851 103 99 Stockholm charlotte.elam@hsv.se	08-453 70 08
Elfström Birgitta	Barn- o Ungdoms- förvaltningen Kalmar	Barn- och Ungdomsförvaltningen Box 865 391 28 Kalmar	0480-833 67
Elgqvist-Saltzman Inga	Högskolan i Kalmar	Sandby 1132 380 74 Löttorp inga.elgqvist-saltzman@ro.hik.se	0485-204 55
Eliasson Thomas	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Elmfeldt Johan	Högskolan i Karlskrona/Ronneby	Högskolan i Karlskrona/Ronneby Inst för humaniora 371 79 Karlskrona johan.elmfeldt@ihu.hk-r.se	0455-780 71
Elwin Kestin	Vipeholmsskolan, Lund	Vipeholmsskolan 224 66 Lund	
Eriksson Mariana	G-Klavens fristående skola, Ronneby	G-Klavens fristående skola, Kallinevägen 9 372 39 Ronneby	0457-150 90
Falk Sören	Åsedaskolan	Åsedaskolan 360 70 Åseda	0474-471 09
Fernstedt Louise	Svenska Kommunförb. Stockholm	Svenska Kommunförbundet 118 82 Stockholm	08-772 43 03
Fischer Gert	Kallingskolan	Kallingskolan Box 2074 372 02 Kallinge	0457-185 85

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Folkesson Anne-Mari	Högskolan i Kalmar	Enighetens väg 53 393 59 Kalmar anne-mari.folkesson@lhm.lu.se	0480-153 05
Frank Elisabeth	Kalmar kommun	Haga Park 2574 386 62 Mörbylånga elisabeth.frank@kommun.kalmar.se	0485-364 21
Fransson Ingemar	Astradskolan Ljungby	Astradskolan Replåsavägen 4 341 38 Ljungby ingemar.fransson@ljungby.mail.telia.com	0372-894 43
Fredriksson Christer	Komvux Kalmar	Komvux Kalmar Slottsvägen 1B 392 33 Kalmar	
Fredriksson Ulf	Läraryrket Linköping	Läraryrket regionkontor Klostergatan 19B 582 23 Linköping ulf.fredriksson@lararforbundet.se	013-10 46 60
Friberg Kristina	Gullabo Skola Torsås	Gullabo Skola Gullabo 2146 385 92 Torsås	0486-301 76
Friedmann Anders	Lärarnas Riksförbund Linköping	Berzeliuskolan Box 3129 580 03 Linköping anders.fri@berzelius.se	013-20 74 55
Funestad Jörgen	Förvaltningen för Barn, Ungdom och Skolan, Karlshamn	Förvaltningen för Barn, Ungdom o Skolan Box 71 374 22 Karlshamn jorgen.funestad.bus@kommun.karlshamn.se	0454-813 23
Gabriellii Monica	Lenhovdaskolan	Lenhovdaskolan 360 73 Lenhovda	0474-473 13
Gerger Christina	Stångådalens Gymnasium Vimmerby	Stångådalens Gymnasium Drottninggatan 23 598 81 Vimmerby christina.gerger@vimmerby.se	0492-192 71
Gudmundsson Bitte	Vasaskolan Kalmar	Skålpundsvägen 10 393 54 Kalmar	0480-47 24 47

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Gudmundsson Mats	Lärarnas Riksförbund Stockholm	Lärarnas Riksförbund Box 3529 103 69 Stockholm Mats.gudmundsson@lr.se	08-613 27 34
Gustavsson Ylva	Hanemålaskolan Nybro	Hanemålaskolan 382 80 Nybro ylva.gustavsson@nybro.se	0481-455 37
Göransson Bengt	Högskolan i Växjö	Inst f ped Högskolan i Växjö Storgatan 50 351 95 Växjö bengt.goransson@iped.hv.se	
Hagberg Tore	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Hallengren Lena	Kommunstyrelsen i Kalmar	Södra Långgatan 11 392 32 Kalmar lena.hallengren@kommun.kalmar.se	0480-288 53
Hallengren Ulla	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Hamrin Christina	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar	0480-837 30
Havung Margareta	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar margareta.havung@ro.hik.se	0480-44 63 76
Hedfors Irene	Kommunförb. Kronoberg	Kommunförbundet Kronoberg Vidéum 351 96 Växjö. Irene.hedfors@kronoberg.komforb.se	0470-77 85 00
Herrlin Katarina	Högskolan i Kalmar	Dahmskavägen 4 392 44 Kalmar katarina.herrlin@ro.hik.se	0480-44 67 56
Holm Olle	Högskolan för lärarutbildning & kommunikation Jönköping	HLK Box 1026 551 11 Jönköping olle.holm@hlk.hj.se	036-15 69 79
Hultman Glenn	Linköpings	Linköpings universitet	013-28 10 00

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
	universitet	IPP 581 83 Linköping glehu@ipp.liu.se	
Håkansson Jan	Linnéskolan Älmhult	Linnéskolan Box 501 343 23 Älmhult	0476-551 86
Härnsten Gunilla	Lärarhögskolan i Stockholm	Lärarhögskolan i Stockholm Box 34103 100 26 Stockholm gunilla.harnsten@lhs.se	08-737 55 00
Iselau Gunnar	Barn- och utbildningskontoret	Barn- och utbildningskontoret 593 80 Västervik gunnar.iselau@vastervik.se	0490-881 10
Ivarsson Marianne	Österslättskolan Karlshamn	Österslättskolan Box 71 374 22 Karlshamn	0454-81 38 31
Johansson Ulla-Maja	Vipeholmsskolan Lund	Vipeholmsskolan 224 66 Lund	
Jonnergård Ingmarie	Lindsdalsskolan Kalmar	Lindsdalsskolan Box 6040 390 06 Kalmar	0480-838 60
Jonsson Ingrid	Lindsdalsskolan Kalmar	Lindsdalsskolan Box 6040 390 06 Kalmar ingrid.jonsson@kommun.kalmar.se	0480-838 66
Jonsson Jan-Olof	Åbyskolan Lagan	Åbyskolan Gunnarsforsgatan 340 14 Lagan	0372-351 71
Jonsson Kaj	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar kaj.jonsson@kommun.kalmar.se	0480-837 30
Karlberg Viveca	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Kromnow Lisbeth	Gullabo Skola Torsås	Gullabo Skola Gullabo 2146 385 92 Torsås	0486-301 76
Lahmander Ulla	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905	0480-44 60 00

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
		391 29 Kalmar	
Landgren Lena	Skolverket, Stockholm	Skolverket 106 20 Stockholm lena.landgren@skolverket.se	08-723 33 76
Persson Lars Åke	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar	0480-837 30
Larsson Jörgen	Navestadsskolan Norrköping	Navestadsskolan Spelmansgatan 4 603 66 Norrköping	011-15 32 75
Larsson Kaj	Kalmar kommun	Öhnellsgatan 44 392 30 Kalmar kaj.larsson@kommun.kalmar.se	0480-269 53
Larsson Mona	Kommunombud i Mörbylånga kommun	Tallhagsvägen 53 393 51 Kalmar	0480-864 92
Lind Susanne	Barkestorpskolan 1-5 Kalmar	Tiltvägen 6 394 71 Kalmar	0480-833 37
Lindblom Inger	Lärarnas Riksförbund Alvesta	Lärarnas Riksförbund Spåningslanda 342 35 Alvesta inger.lindblom@kommun.alvesta.se	0472-146 56
Lindén Eva-Lena	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Lindqvist Paul	Norrevångsskolan Mörnum	Norrevångsskolan Gungvalavägen 41 375 33 Mörnum	0454-508 25
Lindqvist Per	Högskolan i Kalmar (Rocknebyskolan)	Högskolan i Kalmar Inst för ped o met Box 905 391 29 Kalmar per.lindqvist@ro.hik.se	0480-44 67 57
Lindqvist Ulla	Rodengymnasiet Norrhälje	Rådmanngatan 19 761 40 Norrhälje ulla.lindqvist@roden.se	0176-714 65
Ljunggren Björn	G-Klavens fristående skola, Ronneby	G-Klavens fristående skola Kallinevägen 9 372 39 Ronneby	0457-150 90

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Lundberg Anna-Lena	Läraryrskommittén Stockholm	Läraryrskommittén Box 12229 102 26 Stockholm anna-lena.lundberg@lararforbundet.se	08-737 65 00
Lundqvist Nils Gunnar	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar	0480-837 30
Lundström Arnold	Norrevångsskolan Mörnum	Norrevångsskolan Gungvalavägen 41 375 33 Mörnum	0454-508 25
Magnusson Maj-Britt	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Malmstedt Eva	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar eva.malmstedt@ro.hik.se	0480-44 63 82
Mattson Siv	Högskolan i Kalmar	Björkuddevägen 3 393 59 Kalmar	0480-181 51
Molin Birgitta	Orrefors skola	Orrefors skola Box 16 380 40 Orrefors orrefors.skola@nybro.se	0481-302 57
Nilsson Anne- Charlotte	Nybro Kommun	Nybro Kommun 382 80 Nybro anncharlotte.nilsson@nybro.se	0481-455 43
Nilsson Karin	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar	0480-837 30
Nilsson Mats	Lindsdalsskolan Kalmar	Lindsdalsskolan Box 6040 390 06 Kalmar mats.nilsson@kommun.kalmar.se	0480-838 66
Nilsson Ulf	Barkestorps- skolans högstadium	Barkestorps- skolan 6-9 Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar	0480-837 83
Nordin Eva	Hällaskolan Borensberg	Hällaskolan 590 30 Borensberg	0141-22 58 54

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Nordänger Ulla Karin	Högskolan i Kalmar	Inst f ped & met Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar	0480-44 60 00
Norman Gunilla		Johannishusvägen 40 372 74 Ronneby	0457-310 51
Nyström Ia	Barn- o Ungdoms- förvaltningen	Barn- o Ungdomsförvaltningen Utb. Avd Box 865 391 28 Kalmar ia.nystrom@kommun.kalmar.se	0480-833 02
Ohlsson Camilla	Komvux Strömnäsbruk	Komvux Strömnäsbruk Järnväggsgatan 53 287 33 Strömnäsbruk	0433-209 03
Olsson Margareta	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Inst. f språk o Kultur Box 905 391 92 Kalmar margareta.olsson@sk.hik.se	0480-44 64 53
Olsson Thomas	Vasaskolan Kalmar	Vasaskolan Germundsgatan 7-9 382 45 Kalmar thomas.olsson@kommun.kalmar.se	0480-835 86
Pettersson Ann- Christine	Stagneliuskolan Kalmar	Stagneliuskolan Box 824 391 28 Kalmar ann-ch.pettersson@gyskol.kalmar.se	0480-838 61
Pettersson Bo	Högskolan i Kalmar	Inst f ped & met Högskolan i Kalmar Box 3016 390 03 Kalmar	0480-44 60 00
Pettersson Ingrid	Barn- & utbildningskontoret	Barn- & utbildningskontoret 593 36 Västervik	
Pålsson Kenneth	Skolverket Växjö	Skolverket i Växjö Klostergatan 13 352 31 Växjö. kenneth.palsson@skolverket.se	0470-74 69 10
Olsson Ragnar	Kalmar kommun	Skälby Allé 4 392 38 Kalmar ragnar.olsson@kommun.kalmar.se	0480-837 00 0480-271 23

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Ramstedt Kristian	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Inst för ped o met Box 905 391 29 Kalmar kristian.ramstedt@ro.hik.se	0480-44 67 64
Redegard Margareta	Vasaskolan, Kalmar	Storgatan 27 385 41 Bergkvara	0486-260 79
Ringberg Folke	Madesjöskolan Nybro	Madesjöskolan 382 80 Nybro folke.ringberg@nybro.se	0481-454 82
Ronold Gudrun	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Rosengren Karin	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Roskvist Gunhild	Oxhagsenheten Kalmar	Oxhagsenheten Daléngatan 16 392 28 Kalmar gunhild.roskvist@kommun.kalmar.se	0480-839 40
Roxling Mats	Kallingskolan	Kallingskolan Box 2074 372 02 Kallinge	0457-185 85
Rydinge Ulla	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Simpsson-Kakili Cecilia	Komvux Kalmar	Komvux Slottsvägen 1B 393 33 Kalmar	0480-562 60
Sjödín Stig	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Inst för pedagogik och metodik, Box 905 391 29 Kalmar stig.sjodin@ro.hik.se	0480-44 60 00
Sjögren Nilsson Pia	Högskolan i Kalmar	Runnehällsvägen 13 D 393 54 Kalmar skansen-lm.skola@morbylanga.se	0480-47 24 86
Sjöstedt Magnus	Barkestorps- skolans högstadium Kalmar	Barkestorps- skolan 6-9 Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar	0480-837 83

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Stenmark Gunilla	Barkestorps- skolans högstadium Kalmar	Barkestorpsskolan 6-9 Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar	0480-837 89
Stoltz Ingrid	Högskolan i Karlskrona/Ronneby	Högskolan i Karlskrona/Ronneby Pedagogiska utvecklingsenheten 371 79 Karlskrona	
Strand Ylva	G-Klavens fristående skola, Ronneby	G-Klavens fristående skola Kallinevägen 9 372 39 Ronneby	0457-150 90
Stålrup Lars	Utbildnings- nämnden Lund	Utbildningsnämnden Utbildningskansliet Box 138 221 00 Lund lars.stalrup@lund.se	046-35 70 05
Sundstedt Bo	Ingelstorpskolan Kalmar	Ingelstorpskolan Ingelstorp 1331 395 90 Kalmar bo.sundstedt@ingelstorp.kalmar.se	0480-843 69
Svensson Eine	Skansenskolan H Mörbylånga	Skansenskolan H Skolexp Ro 3 Box 104 380 62 Mörbylånga	0485-471 97
Svensson Margareta	Högskolan i Kalmar	Norra Långgatan 43 392 13 Kalmar	0480-243 74
Sverud Per	Lidhemsskolan Västervik	Lidhemsskolan Hallströmsgatan 27 593 50 Västervik per.sverud@vastervik.se	0490-882 03
Tafvelin Anna-Lisa	Österslättskolan Karlshamn	Österslättskolan Box 71 374 22 Karlshamn	0454-813 32

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Taube Örn	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Box 905 391 29 Kalmar	0480-44 60 00
Tingler Inger	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Inst för ped. Met Box 905 391 29 Kalmar inger.tingler@ro.hik.se	0480-44 67 63
Tornberg Per	Lärarnas Riksförbund Stockholm	Lärarnas Riksförbund Box 3529 103 69 Stockholm per.tornberg@borgmastorhagsskolan.se	08-613 27 00
Tunsäter Mari Anne	Kalmar kommun	Vickleby 6687 386 93 Färjestaden	0485-363 37
Tyren Britt	Barkestorps-skolans högstadium Kalmar	Barkestorps-skolan 6-9 Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar	0480-837 83
Törnqvist Magnus	Älghultskolan	Älghultskolan 360 76 Älghult tornqvist@swipnet.se	0470-474 16
Wallenberg Andersson Agneta	Komvux Oskarshamn	Komvux Box 706 572 28 Oskarshamn	0491-885 95
Valve Lars-Olof	Kalmar Kommun	Skeppsgossev. 11 393 59 Kalmar lars-olof.valve@kalmar.kommun.se l-o.valve@kalmar.mail.telia.com	0480-47 24 88
Wedin Marianne	Svenska Kommunförb. Stockholm	Svenska Kommunförbundet 118 82 Stockholm marianne.wedin@svekom.se	08-772 43 03
Weidolf Lovise	Barkestorps-skolans högstadium Kalmar	Barkestorps-skolans högstadium Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar	0480-837 83

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
Wetterholm Hans	Högskolan i Kalmar	Högskolan i Kalmar Inst för språk och kultur Box 905 391 29 Kalmar hans.wetterholm@sk.hik.se	0480-44 64 62
Wiberg Eva	Teleborg Centrum Växjö	Smedsvängen 72 352 54 Växjö	0470-419 30
Williamson Hazel	Skolverket Stockholm	Skolverket 106 20 Stockholm hazel.williamson@skolverket.se	08-723 32 64
Wolgers Annki	Kalmar kommun	Korsvägen 8A 392 47 Kalmar	0480-47 02 04
Vollmer Eva	Läraryrskommitténs reg. kont. Växjö	Läraryrskommitténs reg. kont. Box 164 651 04 Växjö eva.vollmer@lararforbundet.se	0470-72 76 83
Wärenfalk-Bjerén Kristin	Vasaskolan, Kalmar	Långviksvägen 30 392 47 Kalmar	0480-264 67
Zschiedrich Odd	Kalmar Stad	Kalmar Stad Kalmar Slott 391 26 Kalmar	0480-832 92
Åberg Jan-Olof	Novaskolan Kalmar	Novaskolan Box 3016 390 03 Kalmar jan-olof.aberg@kommun.kalmar.se	0480-837 41
Åkerlund Isabella	Skola Arbetslivs Centrum Kalmar	Skola Arbetslivs Centrum Tullbron 1 392 33 Kalmar isabella.akerlund@gyskol.kalmar.se	0480-838 89
Åkesson Jan	Barkestorps-skolans högstadium Kalmar	Barkestorps-skolan 6-9 Odlingsvägen 3 394 71 Kalmar jan.akesson@kommun.kalmar.se	0480-837 91
Åverling Kerstin	Barn- och Fritidsförvalt Oskarshamn	Barn- och Fritidsförvaltningen, Box 706 572 28 Oskarshamn kerstin.averling@oskarshamn.se	0491-883 54
Ölmebring Gunnel	Högskolan i Kalmar	Inst f ped & met Högskolan i Kalmar	0480-44 60 00

Kalmar onsdag och torsdag den 22-23 oktober 1997

Deltagarlistan

Namn	Representerar	Adress	Tel. nr.
		Box 905 391 29 Kalmar	

1997-09-12

Dnr. 97:1861

Bilaga 4

Enligt lista

Skolverket inbjuder till Symposium. Forskningen i Skolan/Skolan i Forskningen 22 - 23 oktober 1997. Högskolan i Kalmar.

Skolverket inbjuder Dig härmed att delta i symposiet *Forskningen i Skolan / Skolan i Forskningen* den 22- 23 oktober 1997. Symposiet genomförs i samarbete mellan Skolverket, Svenska Kommunförbundet, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund och Högskolan i Kalmar.

Symposiet består av två delar.

Onsdagen den 22 oktober är en allmän symposiedag med föreläsningar, diskussioner om forskning och skolutvecklingsprojekt samt paneldiskussionen *Om forskningssamarbetets värde och möjligheter*. Se bifogat program och inbjudan. Onsdagen avslutas med **en gemensam middag** för er som är särskilt inbjudna att fortsätta diskussionen på torsdagen. Den sociala samvaron får bilda upptakt till torsdagens arbete. Tid och plats meddelas senare.

Torsdagen den 23 oktober kl 9.00 - 12.00 med efterföljande lunch inbjuder vi Dig till en diskussion om vad vi kan göra tillsammans för att bli bättre på att använda forskningen i skolan. Lokal: Konferensrummet, Rostad. Hur kan vi mötas i detta arbete? Kan vi komma fram till konkreta förslag, som vi kan sjösätta på olika håll och på olika sätt?

Genom diskussionen hoppas vi komma fram till en handlingsplan, som kan stimulera engagemang och initiativ till olika aktiviteter t ex nätverk, projekt, seminarier etc., som kan starta under det närmaste året. Skolverket avser att följa upp arbetet efter något år.

Frågor med anledning av denna inbjudan kan ställas till Annika Andræ Thelin tel. 08-723 32 23 samt Hazel Williamsson tel. 08-723 32 64.

Vi är tacksamma att få besked om Du kan delta senast torsdagen den 3 oktober.

Med vänlig hälsning

Annika Andræ Thelin
SkolverketLars Gudmundsson
Lärarnas RiksförbundAnna Lena Lundberg
LärarförbundetMarianne Wedin
Svenska Kommunförbundet

1997-09-12

Dnr. 97:1861

Deltaga listan för dag 2

Malin Almquist	Barn- och ungdomsnämnden samt gymnasieförbundet, Kalmar
Annika Andræ Thelin	Skolverket, Stockholm
Lennart Axelsson	Svenska kommunförbundet, Växjö
Ulf Brändefors	Skolverket i Växjö
Lars Carlsson	Lärarnas riksförbund, Kalmar
Monika Edman	Östra funkaboskolan, Kalmar
Birgitta Elfström	Barn- och ungdomsförvaltningen, Kalmar
Ulf Fredriksson	Läraryrkesförbundet, Linköping
Anders Friedmann	Lärarnas riksförbund, Linköping
Christina Gerger	Stångådalens gymnasium, Vimmerby
Mats Gudmundsson	Lärarnas riksförbund, Stockholm
Lena Hallengren	Kommunstyrelse i Kalmar
Irene Hedfors	Svenska kommunförbundet, Kronoberg
Glenn Hultman	Linköpings universitet
Gunilla Härnsten	Lärarhögskolan i Stockholm
Inger Lindblom	Lärarnas riksförbund, Alvesta
Per Lindqvist	Högskolan i Kalmar
Ulla Lindqvist	Rodengymnasiet, Norrtälje
Anna-Lena Lundberg	Läraryrkesförbundet, Stockholm
Ia Nyström	Barn- och ungdomsförvaltningen, Kalmar
Kenneth Pålsson	Skolverket i Växjö
Stig Sjödin	Högskolan i Kalmar
Per Tornberg	Lärarnas riksförbund, Stockholm
Eva Vollmer	Läraryrkesförbundets regionkontor, Växjö
Marianne Wedin	Svenska kommunförbundet, Stockholm
Hans Wetterholm	Högskolan i Kalmar
Odd Zschiedrich	Kalmar Stad
Kerstin Åverling	Barn- & fritidsförvaltningen, Oskarshamn